
3 1761 08825169 9

HERO I LEANDRE

Tip. L'Avenç : Massó, Casas & Ca : Rambla Catalunya, 24

Hero i Leandre

POEMA ATRIBUIT A MUSEU (Segle V)

AMB · LA · VERSIÓ · LITERAL · EN PROSA · DE · LLUIS · SEGALÀ · I · EN VERS · D'AMBROSI · CARRIÓN · DUENT EN · APÈNDIX · LES · TRADUCCIONS · INÈDITES · DE · PAU · BERTRÀN · I · BROS I · JOSEP · Mª · PELLICER · I · PAGÈS

Institut de la Llengua Catalana

TEXT GREC

I

VERSIÓ LITERAL DE LL. SEGALÀ

ΤΑ ΚΑΘ᾽ ῾ΗΡΩ ΚΑΙ ΛΕΑΝΔΡΟΝ

Εἰπέ, θεά, κρυφίων ἐπιμάρτυρα λύχνον ἐρώτων
καὶ νύχιον πλωτῆρα θαλασσοπόρων ὑμεναίων
καὶ γάμον ἀχλυόεντα, τὸν οὐκ ἴδεν ἄφθιτος Ἠώς,
καὶ Σηστὸν καὶ Ἄβυδον, ὅπη γάμος ἔννυχος Ἡροῦς.
Νηχόμενόν τε Λέανδρον ὁμοῦ καὶ λύχνον ἀκούω,
λύχνον ἀπαγγέλλοντα διακτορίην Ἀφροδίτης,
Ἡροῦς νυκτιγάμοιο γαμοστόλον ἀγγελιώτην,
λύχνον, ἔρωτος ἄγαλμα, τὸν ὤφελεν αἰθέριος Ζεὺς
ἐννύχιον μετ᾽ ἄεθλον ἄγειν ἐς ὁμήγυριν ἄστρων
καί μιν ἐπικλῆσαι νυμφοστόλον ἄστρον ἐρώτων,
ὅττι πέλεν συνέριθος ἐρωμανέων ὀδυνάων,

HERO I LEANDRE

Parla'ns, deessa, d'aquell llum, testimoni d'amors clandestines; del nadador qui, en ésser de nit, portava mar a través l'himeneu; del consorci en les tenebres, jamai sorprès de l'Aurora immortal; i de Sestos i Abidos, on foren les noces d'Hero nocturnes. Veig a l'ensems Leandre, qui neda, i aquell llum pregoner del servei d'Afrodita, nunci i padrí de les noces d'Hero, qui de nit es complíen; llum, símbol d'amor, que Zeus eteri — al terminar les lluites nocturnes — degué metre a l'aplec dels estels, nomenant-lo *estel padrí de les amors nupcials*, car fou confident de les

ἀγγελίην δ'ἐφύλαξεν ἀκοιμήτων ὑμεναίων,
πρὶν χαλεπαῖς πνοιῇσιν ἀήμεναι ἐχθρὸν ἀήτην.
'Αλλ'ἄγε μοι μέλποντι μίαν συνάειδε τελευτὴν
λύχνου σβεννυμένοιο καὶ ὀλλυμένοιο Λεάνδρου.
Σηστὸς ἔην καὶ Ἄβυδος ἐναντίον, ἐγγύθι πόντου
γείτονές εἰσι πόληες. Ἔρως δ', ἀνὰ τόξα τιταίνων,
ἀμφοτέραις πολίεσσιν ἕνα ξυνέηκεν ὀϊστόν,
ἠΐθεον φλέξας καὶ παρθένον· οὔνομα δ'αὐτῶν
ἱμερόεις τε Λέανδρος ἔην καὶ παρθένος Ἡρώ.
Ἡ μὲν Σηστὸν ἔναιεν, ὁ δὲ πτολίεθρον Ἀβύδου,
ἀμφοτέρων πολίων περικαλλέες ἀστέρες ἄμφω,
εἴκελοι ἀλλήλοισι. Σὺ δ', εἴ ποτε κεῖθι περήσεις,
δίζεό μοι τινὰ πύργον, ὅπη ποτὲ Σηστιὰς Ἡρώ
ἵστατο λύχνον ἔχουσα καὶ ἡγεμόνευε Λεάνδρῳ,
δίζεο δ' ἀρχαίης ἁλιηχέα πορθμὸν Ἀβύδου,
εἰσέτι που κλαίοντα μόρον καὶ ἔρωτα Λεάνδρου.
Ἀλλὰ πόθεν Λείανδρος, Ἀβυδόθι δώματα ναίων,
Ἡροῦς εἰς πόθον ἦλθε, πόθῳ δ' ἐνέδησε καὶ αὐτήν;

melangíes d'una folla amor i servà la nova del despert himeneu, fins que alenà amb cruesa el vent odiós. Eia, doncs, acobla ta veu a la meva, i cantem la fi, que és una tan sols, del llum apagat i del difunt Leandre.

Sestos era ací i Abidos enfront, a la vora de la mar, ciutats veïnes. Armà Eros son arc i a ambdúes tirà una sageta, abrusant un fadrí i una verge, qui havíen nom el delitós Leandre i la donzella Hero. Estava ella a Sestos, ell a la forta Abidos; i, ben semblants l'un a l'altre, eren de llurs ciutats estels bellíssims. Si mai per allí passes, cerca'm la torre on Hero, la sestiana, eixía amb el llum i guiava Leandre; cerca'm el freu ressonant de l'antiga Abidos, qui el fat i l'amor de Leandre encara plora. Mes, d'on vingué que, essent Leandre a Abidos, s'enamorés d'Hero, i de la seva amor la fes captiva?

Ἡρὼ μὲν χαρίεσσα διοτρεφὲς αἷμα λαχοῦσα
Κύπριδος ἦν ἱέρεια, γάμων δ' ἀδίδακτος ἐοῦσα
πύργον ἀπὸ προγόνων παρὰ γείτονι ναῖε θαλάσσῃ,
ἄλλη Κύπρις ἄνασσα· σαοφροσύνῃ τε καὶ αἰδοῖ,
οὐδέ ποτ' ἀγρομένῃσι συνωμίλησε γυναιξίν,
οὐδὲ χορὸν χαρίεντα μετήλυθεν ἥλικος ἥβης,
μῶμον ἀλευομένη ζηλήμονα θηλυτεράων·
καὶ γὰρ ἐπ' ἀγλαΐῃ ζηλήμονές εἰσι γυναῖκες·
ἀλλ' αἰεὶ Κυθέρειαν ἱλασκομένη Ἀφροδίτην,
πολλάκι καὶ τὸν Ἔρωτα παρηγορέεσκε θυηλαῖς
μητρὶ σὺν οὐρανίῃ, φλογερὴν τρομέουσα φαρέτρην.
Ἀλλ' οὐδ' ὣς ἀλέεινε πυριπνείοντας ὀϊστούς.
Δὴ γὰρ Κυπριδίη πανδήμιος ἦλθεν ἑορτή,
τὴν ἀνὰ Σηστὸν ἄγουσιν Ἀδώνιδι καὶ Κυθερείῃ,
πασσυδίῃ δ' ἔσπευδον ἐς ἱερὸν ἦμαρ ἱκέσθαι,
ὅσσοι ναιετάασκον ἁλιστεφέων σφυρὰ νήσων,
οἱ μὲν ἀφ' Αἱμονίης, οἱ δ' εἰναλίης ἀπὸ Κύπρου·
οὐδὲ γυνή τις ἔμιμνεν ἀνὰ πτολίεθρα Κυθήρων,

Hero graciosa, qui sang divinal hagué al néixer, era sacerdotessa de Cipria, anc que no ensinestrada en afers de noces; i vivía lluny dels pares, dins una torre vorera de la mar, com altra Cipria sobirana. Assenyada i ruborosa, mai s'entremetía al rotlle de les dònes, ni al chor graciós de les altres donzelles, per tal de lliurar-se dels retrets envejosos de les fembres, que bellesa fa les fembres envejoses; però curava tostemps que la valgués Afrodita Citerea i espesses vegades el propi Eros, oferint-li sacrificis a l'ensems que a sa mare celestial, puix l'espaordía son buirac flamíger. Mes ni així pogué esquivar les roents sagetes.

Car s'escaigué la festa popular de Cipria, la que a Sestos fan a Adonis i Citerea; i s'apressaren a concórrer a la diada sacra tots els qui viuen a les illes extremeres que la mar vogeix; i uns arribaven d'Hemonia i altres de la marina Xipre. Dòna no romangué

οὐ Λιβάνου θυόεντος ἐνὶ πτερύγεσσι χορεύων
οὐδὲ περικτιόνων τις ἐλείπετο τῆμος ἑορτῆς,
οὐ Φρυγίης ναέτης, οὐ γείτονος ἀστὸς Ἀβύδου·
οὐδέ τις ἠϊθέων φιλοπάρθενος. Ἦ γὰρ ἐκεῖνοι,
αἰὲν ὁμαρτήσαντες, ὅπῃ φάτις ἐστὶν ἑορτῆς,
οὐ τόσον ἀθανάτοισιν ἄγειν σπεύδουσι θυηλάς,
Ὅσσον . . . .
[μοῦνον] ἀγειρόμενοι διὰ κάλλεα παρθενικάων.
Ἡ δὲ θεῆς ἀνὰ νηὸν ἐπῴχετο παρθένος Ἡρώ,
μαρμαρυγὴν χαρίεσσαν ἀπαστράπτουσα προσώπου,
οἷά τε λευκοπάρῃος ἐπαντέλλουσα σελήνη.
Ἄκρα δὲ χιονέης φοινίσσετο κύκλα παρειῆς,
ὡς ῥόδον ἐκ καλύκων διδυμόχροον. Ἦ τάχα φαίης,
Ἡροῦς ἐν μελέεσσι ῥόδων λειμῶνα φανῆναι.
Χροιὴ γὰρ μελέων ἐρυθαίνετο, νισσομένης δὲ
καὶ ῥόδα λευκοχίτωνος ὑπὸ σφυρὰ λάμπετο κούρης,
πολλαὶ δ᾽ ἐκ μελέων χάριτες ῥέον. Οἱ δὲ παλαιοὶ
τρεῖς Χάριτας ψεύσαντο πεφυκέναι· εἷς δέ τις Ἡροῦς

als poblats de Citera, ni dansaire al cim del Liban olorós. Ningú dels qui havíen son estatge als voltants, mancà llavors a la festa : ni els que eren a Frigia, ni els que habitaven la pròxima Abidos, ni cap dels fadrins, amadors de donzelles; puix aquests, bons de trobar arreu on hi ha brogit de festa, no així curen de menar víctimes als immortals, com... aplegant-s'hi [solament] per les formoses donzelles.

Tot-d'una es mostrà dins del temple de la deessa, la verge Hero, amb el rostre esplendent, guspirejant de gracia; així com s'aixeca la lluna de galtes blanquinoses. De neu les tenía Hero i al mig vermelles, com roses de dues tintes. Haguera cuidat hom que dels membres d'Hero un roserar n'eixía : aital era de rogenca llur color! Caminava la nina de blanca tunicel·la, i sota els turmells li esplendíen roses, brollant-li arreu munió de gracies. Es fals, doncs,

ὀφθαλμὸς γελόων ἑκατὸν Χαρίτεσσι τεθήλει.
Ἀτρεκέως ἱέρειαν ἐπάξιον εὕρετο Κύπρις.
"Ως ἡ μὲν περὶ πολλὸν ἀριστεύουσα γυναικῶν,
Κύπριδος ἀρήτειρα, νέη διεφαίνετο Κύπρις.
Δύσατο δ' ἠϊθέων ἁπαλὰς φρένας· οὐδέ τις αὐτῶν
ἦεν, ὃς οὐ μενέαινεν ἔχειν ὁμοδέμνιον Ἡρώ.
Ἡ δ' ἄρα καλλιθέμεθλον ὅπη κατὰ νηὸν ἀλᾶτο,
ἑσπόμενον νόον εἶχε καὶ ὄμματα καὶ φρένας ἀνδρῶν,
καί τις ἐν ἠϊθέοισιν ἐθαύμασε καὶ φάτο μῦθον·
Καὶ Σπάρτης ἐπέβην, Λακεδαίμονος ἔδρακον ἄστυ,
ἧχι μόθον καὶ ἄεθλον ἀκούομεν ἀγλαϊάων·
τοίην δ' οὔποτ' ὄπωπα νέην ἰδανήν θ' ἁπαλήν τε·
καὶ τάχα Κύπρις ἔχει Χαρίτων μίαν ὁπλοτεράων.
Παπταίνων ἐμόγησα, κόρον δ' οὐχ εὗρον ὀπωπῆς.
Αὐτίκα τεθναίην λεχέων ἐπιβήμενος Ἡροῦς·
Οὐκ ἂν ἐγὼ κατ' Ὄλυμπον ἐφιμείρω θεὸς εἶναι,
ἡμετέρην παράκοιτιν ἔχων ἐνὶ δώμασιν Ἡρώ.
Εἰ δέ μοι οὐκ ἐπέοικε τεὴν ἱέρειαν ἀφάσσειν,

ço que els antics deien, que tres Gracies sien nades : un sol ull d'Hero, quan reia, descelava l'ufana d'un centenar de Gracies. Verament havía trobat Cipria una digna sacerdotessa.

Així, doncs, la sacerdotessa de Cipria, fortament senyalant-se entre les dònes, va aparèixer com una altra Cipria; senyorejà dins un punt el tendre coratge dels jovincels, i hom no hi hagué qui no cobegés Hero per companya de tàlem. Arreu on ella anava pel temple de formós basament, allí se'n duia la pensa, els esguards i el coratge dels homes. I un dels fadrins, tot meravellat, digué:

— «So anat a Esparta, he vist la capital de Lacedemonia, on sabem que hi ha concorrences i premis per les beutats; mai però he vist una consemblant jovençana, honorable i tendra. Per ventura Cipria té a son servei una de les Gracies més joves. Se'm fadiguen els ulls i no es sadollen de mirar-la. Fini ma vida, aprés de muntar

τοίην μοι, Κυθέρεια, νέην παράκοιτιν ὀπάσσαις.
  Τοῖα μὲν ἠϊθέων τις ἐφώνεεν· ἄλλοθεν ἄλλος
ἕλκος ὑποκλέπτων ἐπεμήνατο κάλλεϊ κούρης.
  Αἰνοπαθὲς Λείανδρε, σὺ δ᾽, ὡς ἴδες εὐκλέα κούρην,
οὐκ ἔθελες κρυφίοισι κατατρύχειν φρένα κέντροις,
ἀλλὰ πυριβλήτοισι δαμεὶς ἀδόκητον ὀϊστοῖς
οὐκ ἔθελες ζώειν περικαλλέος ἄμμορος Ἡροῦς.
Σὺν βλεφάρων δ᾽ ἀκτῖσιν ἀέξετο πυρσὸς ἐρώτων
καὶ κραδίη πάφλαζεν ἀνικήτου πυρὸς ὁρμῇ.
Κάλλος γὰρ περίπυστον ἀμωμήτοιο γυναικὸς
ὀξύτερον μερόπεσσι πέλει πτερόεντος ὀϊστοῦ.
Ὀφθαλμὸς δ᾽ ὁδός ἐστιν. Ἀπ᾽ ὀφθαλμοῖο βολάων
κάλλος ὀλισθαίνει καὶ ἐπὶ φρένας ἀνδρὸς ὁδεύει.
Εἷλε δέ μιν τότε θάμβος, ἀναιδείη, τρόμος, αἰδώς·
Ἔτρεμε μὲν κραδίην, αἰδὼς δέ μιν εἶχεν ἁλῶναι,
θάμβεε δ᾽ εἶδος ἄριστον, ἔρως δ᾽ ἀπενόσφισεν αἰδῶ.
Θαρσαλέως δ᾽ ὑπ᾽ ἔρωτος ἀναιδείην ἀγαπάζων,

al tàlem d'Hero; que ni déu de l'Olimp voldría ésser, havent Hero per muller a casa. I si jamai no m'ha d'ésser permès afalagar la teva sacerdotessa, dóna'm Citerea, jovenívol muller que li ressemblil»

Semblants paraules digué un jovincel. Els altres, ça i lla, celaven la ferida, car ja els havía mès fòra de seny la bellor de la jovençana.

Oh Leandre, greument apenat! Tu no volgueres, en contemplant la donzella il·lustre, que un escondit fibló guastés ton coratge : com te domenyessin sobtadament els trets encesos, no desitjaves viure, menys d'atènyer la molt garrida Hero. — Amb el llambrec dels ulls, li anava creixent a Leandre la flama amorosa i el cor li bullía a l'escalf d'un foc invincible, car la coneguda beutat d'honesta dama més punyent és als mortals que sageta alada : son camí es l'ull i, amb les mirades, la bellesa llisca fins al cor de l'home. Llavors s'empararen de Leandre, esbalaïment, impudencia, tre-

ἠρέμα ποσσὶν ἔβαινε καὶ ἀντίον ἵστατο κούρης,
λοξὰ δ' ὀπιπεύων δολερὰς ἐλέλιξεν ὀπωπάς,
νεύμασιν ἀφθόγγοισι παραπλάζων φρένα κούρης.
Αὐτὴ δ', ὡς συνέηκε πόθον δολόεντα Λεάνδρου,
χαῖρεν ἐπ' ἀγλαΐῃσιν· ἐν ἡσυχίῃ δὲ καὶ αὐτὴ
πολλάκις ἱμερόεσσαν ἑὴν ἐπέκυψεν ὀπωπήν,
νεύμασι λαθριδίοισιν ἐπαγγέλλουσα Λεάνδρῳ,
καὶ πάλιν ἀντέκλινεν. Ὁ δ' ἔνδοθι θυμὸν ἰάνθη,
ὅττι πόθον συνέηκε καὶ οὐκ ἀπεσείσατο κούρη.
Ὄφρα μὲν οὖν Λείανδρος ἐδίζετο λάθριον ὥρην,
φέγγος ἀναστείλασα κατήϊεν εἰς δύσιν Ἠώς,
ἐκ περάτης δ' ἀνέτελλε βαθύσκιος Ἕσπερος ἀστήρ.
Αὐτὰρ ὃ θαρσαλέως μετεκίαθεν ἐγγύθι κούρης,
ὡς ἴδε κυανόπεπλον ἐπιθρώσκουσαν ὀμίχλην,
ἠρέμα δὲ θλίβων ῥοδοειδέα δάκτυλα κούρης
βυσσόθεν ἐστενάχιζεν ἀθέσφατον· ἡ δὲ σιωπῇ,

molor i vergonya : li bategava el cor i s'avergonyía de veure's pres; seguí admirant l'egregia figura, i amor foragità vergonya. Amor féu caure en impudencia Leandre, qui avançà agosaradament amb lleus passes, s'aturà a l'enfront de la verge i, mirant-la de través, vibrejants els ulls traidors, li pertorbà el coratge amb tàcits senyals. Ella, a l'heure esment del desig temptador de Leandre, gaudí's en sa beutat; i repetides vegades, en silenci també, adés li amagava sa faç delitosa per tal de correspondre-li amb escondits senyals, adés la girava on ell romanía. I Leandre sentí dintre seu conhortar-se-li el coratge, per tal com la donzella, qui havía comprès son desig, no el rebutjava.

Mentre que Leandre esperava l'hora baixa, queia la tarda, aplegant la llum, i a la llunyaria eixía Vésper, l'astre de les espesses tenebres. Quan ell s'adonà que l'ombra estenía son mantell de negror, atançà's ardidament a la verge i, estrenyent-li a pleret aquells dits tan rosats, gità un llarg i profunde sospir. Hero res

οἷά τε χωομένη, ῥοδέην ἐξέσπασε χεῖρα.
Ὡς δ' ἐρατῆς ἐνόησε χαλίφρονα νεύματα κούρης,
θαρσαλέῃ παλάμῃ πολυδαίδαλον εἷλκε χιτῶνα,
ἔσχατα τιμήεντος ἄγων ἐπὶ κεύθεα νηοῦ.
Ὀκναλέοις δὲ πόδεσσιν ἐφέσπετο παρθένος Ἡρώ,
οἷά περ οὐκ ἐθέλουσα, τοίην δ' ἀνενείκατο φωνήν,
θηλυτέροις ἐπέεσσιν ἀπειλείουσα Λεάνδρῳ·
  Ξεῖνε, τί μαργαίνεις; τί με, δύσμορε, παρθένον ἕλκεις;
Ἄλλην δεῦρο κέλευθον, ἐμὸν δ' ἀπόλειπε χιτῶνα,
μῆνιν ἐμῶν ἀπόειπε πολυκτεάνων γενετήρων.
Κύπριδος οὔ σοι ἔοικε θεῆς ἱέρειαν ἀφάσσειν·
παρθενικῆς ἐπὶ λέκτρον ἀμήχανόν ἐστιν ἱκέσθαι.
  Τοῖα μὲν ἠπείλησεν ἐοικότα παρθενικῇσι.
Θηλείης δὲ Λέανδρος ὅτ' ἔκλυεν οἶστρον ἀπειλῆς,
ἔγνω πειθομένων σημήϊα παρθενικάων.
Καὶ γὰρ ὅτ' ἠϊθέοισιν ἀπειλείουσι γυναῖκες,
κυπριδίων ὀάρων αὐτάγγελοί εἰσιν ἀπειλαί.
Παρθενικῆς δ' εὔοδμον ἐΰχροον αὐχένα κύσσας,

digué, però, com enujada, enretirà sa mà de rosa. Veié-hi Leandre l'irreflexiu assentiment de la donzella benvolguda i, prenent-la amb mà atrevida per la vesta amb tant d'art aparellada, l'emmenà a la part més fonda del temple honoradíssim. Amb passa tardanera el seguía la verge Hero, com a desgrat seu, i així li parlà, amenaçant-lo amb fembrils paraules:

—«Hoste, per què folleges? Per què te me'n portes a mi, qui so donzella? Canvía de ruta, jaqueix ma vesta i lliura't de l'ira de mos pares opulents. No t'és llegut tocar una sacerdotessa de la dea Cipria; no s'hi pot pas arribar al llit d'una verge.»

Semblantment l'amenaçava, amb paraules que escauen a donzelles. Leandre, en el fibló de la fembril amenaça el senyal hi veié de les fadrines qui es reten; puix quan les fembres amenacen els jovincels, les amenaces són els propis nuncis d'amorosos col·lotges.

τοῖον μῦθον ἔειπε, πόθου βεβολημένος οἴστρῳ·
Κύπρι φίλη μετὰ Κύπριν, Ἀθηναίη μετ' Ἀθήνην·
οὐ γὰρ ἐπιχθονίῃσιν ἴσην καλέω σε γυναιξίν,
ἀλλά σε θυγατέρεσσι Διὸς Κρονίωνος ἐΐσκω·
ὄλβιος ὅς σε φύτευσε καὶ ὀλβίη ἣ τέκε μήτηρ,
γαστὴρ ἥ σε λόχευσε μακαρτάτη. Ἀλλὰ λιτάων
ἡμετέρων ἐπάκουε πόθου δ' οἴκτειρον ἀνάγκην.
Κύπριδος ὡς ἱέρεια μετέρχεο Κύπριδος ἔργα.
Δεῦρ' ἴθι, μυστιπόλευε γαμήλια θεσμὰ θεαίνης·
Παρθένον οὐκ ἐπέοικεν ὑποδρήσσειν Ἀφροδίτῃ,
Παρθενικαῖς οὐ Κύπρις ἰαίνεται. Ἢν δὲ θελήσῃς
θεσμὰ θεῆς ἐρόεντα καὶ ὄργια κεδνὰ δαῆναι,
ἔστι γάμος καὶ λέκτρα. Σὺ δ', εἰ φιλέεις Κυθέρειαν,
θελξινόων ἀγάπαζε μελίφρονα θεσμὸν ἐρώτων,
σὸν δ' οἰκέτην με κόμιζε καί, ἢν ἐθέλῃς, παρακοίτην,
τόν σοι Ἔρως ἤγρευσεν ἑοῖς βελέεσσι κιχήσας,
ὡς θρασὺν Ἡρακλῆα θοὸς χρυσόρραπις Ἑρμῆς

I besant a Hero el coll flairós i de color gentil, Leandre, agullonat pel desig, li adreçà semblant parlament:

— «Nova Cipria estimada, nova Atenea; car no puc nomenar-te com una de les dònes de la terra, ans a les filles de Zeus Cronida t'aparello. Venturós qui t'engendrà, venturosa la mare qui et va infantar, fort benaurat el ventre on fores concebuda. Però escolta les meves pregaries i apiada't de mon desig incontrastable. Com a sacerdotessa de Cipria, aplica't als afers de la mateixa Cipria. Vina a iniciar-te en els ritus nupcials, els ritus de la deessa. No escau, no, que sia una verge la servent d'Afrodita, puix a la Cipria no li plauen les verges; i si vols conèixer els ritus delitosos i els misteris venerables de la deessa, són noces i tàlem. Doncs, si ames Citerea, te sàpiga grat el ritu de les amors falagueres, i vulles rebre'm com a servent o, si et plau, com a espòs; car Eros, atenyent-me amb ses fletxes, m'ha captivat per a tu així com Hermes lleuger,

θητεύειν ἐκόμισσεν Ἰαρδανίῃ ποτὲ νύμφῃ.
Σοὶ δέ με Κύπρις ἔπεμψε καὶ οὐ σοφὸς ἤγαγεν Ἑρμῆς.
Παρθένος οὔ σε λέληθεν ἀπ' Ἀρκαδίης Ἀταλάντη,
ἥ ποτε Μειλανίωνος ἐρασσαμένου φύγεν εὐνήν,
παρθενίης ἀλέγουσα· χολωομένης δ' Ἀφροδίτης,
τὸν πάρος οὐκ ἐπόθησεν, ἐνὶ κραδίῃ θέτο πάσῃ.
Πείθεο καὶ σύ, φίλη, μὴ Κύπριδι μῆνιν ἐγείρῃς.
Ὣς εἰπὼν παρέπεισεν ἀναινομένης φρένα κούρης,
θυμὸν ἐρωτοτόκοισι παραπλάγξας ἕο μύθοις.
Παρθενικὴ δ' ἄφθογγος ἐπὶ χθόνα πῆξεν ὀπωπήν,
αἰδοῖ ἐρευθιόωσαν ὑποκλέπτουσα παρείην,
καὶ χθονὸς ἔξεεν ἄκρον ὑπ' ἴχνεσιν, αἰδομένη δὲ
πολλάκις ἀμφ' ὤμοισιν ἑὸν συνέεργε χιτῶνα.
Πειθοῦς γὰρ τάδε πάντα προάγγελα, παρθενικῆς δὲ
πειθομένης ποτὶ λέκτρον ὑπόσχεσίς ἐστι σιωπή.
Ἤδη δὲ γλυκύπικρον ἐδέξατο κέντρον ἐρώτων
θέρμετο δὲ κραδίην γλυκερῷ πυρὶ παρθένος Ἡρώ,
κάλλεϊ δ' ἱμερόεντος ἀνεπτοίητο Λεάνδρου.

el de la verga d'or, menà el brau Heracles al servei de la nimfa jardania. A mi no em tramet Hermes, l'astut, sinó la mateixa Cipria. No et caurà d'esment la donzella Atalanta d'Arcadia, qui de sa puresa curant, rebutjà el tàlem de son enamorat Milanió; i Afrodita, irant-se'n, li omplí el cor d'aquell que abans desamava. Creu tu també, aimía, i no desvetllis les ires de Cipria.»

Com açò hagué dit, guanyà's el coratge de la donzella esquiva, l'ànima de la qual torbaren aitals paraules enamoradores. La verge fixà taciturna la mirada en terra, escondint ses galtes roges de vergonya; freçà el sol amb el peu, i res no feia sinó cloure's als muscles la vesta que portava. Senyals de persuasió eren aquests; que el silenci és assentiment de verge disposta al tàlem. Ja havía rebut la donzella Hero la fiblada dolça i amarga de l'amor, ja se li abrusava el cor en una foguerada dolcíssima, ja restava esbalaïda per la for-

Ὄφρα μὲν οὖν ποτὶ γαῖαν ἔχεν νεύουσαν ὀπωπήν,
τόφρα δὲ καὶ Λείανδρος ἐρωμανέεσσι προσώποις
οὐ κάμεν εἰσορόων ἁπαλόχροον αὐχένα κούρης.
Ὀψὲ δὲ Λειάνδρῳ γλυκερὴν ἀνενείκατο φωνήν,
αἰδοῦς ὑγρὸν ἔρευθος ἀποστάζουσα προσώπου·
  Ξεῖνε, τεοῖς ἐπέεσσι τάχ᾽ ἂν καὶ πέτρον ὀρίναις.
Τίς σε πολυπλανέων ἐπέων ἐδίδαξε κελεύθους;
Ὤμοι τίς σε κόμισσεν ἐμὴν ἐς πατρίδα γαῖαν;
Ταῦτα δὲ πάντα μάτην ἐφθέγξαο· πῶς γὰρ ἀλήτης
ξεῖνος ἐὼν καὶ ἄπιστος ἐμῇ φιλότητι μιγείης;
Ἀμφαδὸν οὐ δυνάμεσθα γάμοις ὁσίοισι πελάσσαι·
οὐ γὰρ ἐμοῖς τοκέεσσιν ἐπεύαδεν· ἢν δὲ θελήσῃς
ὡς ξεῖνος πολύφοιτος ἐμὴν ἐς πατρίδα μίμνειν,
οὐ δύνασαι σκοτόεσσαν ὑποκλέπτειν Ἀφροδίτην.
Γλῶσσα γὰρ ἀνθρώπων φιλοκέρτομος· ἐν δὲ σιωπῇ
ἔργον ὅπερ τελέει τις, ἐνὶ τριόδοισιν ἀκούει.
Εἰπὲ δέ, μὴ κρύψῃς, τεὸν οὔνομα καὶ σέο πάτρην.
Οὐ γὰρ ἐμόν σε λέληθεν, ἔχω δ᾽ ὄνομα κλυτὸν Ἡρώ.

mositat del delitós Leandre. En tant que ella baixava els ulls, Leandre, qui pareixía foll d'amor, no es saciava de mirar-li la blana tossa. A l'últim deixà sentir Hero sa dolça veu, enraonant a Leandre amb cara humida, roja de vergonya:

— «Hoste, amb tes paraules fins una pedra commouríes. Qui t'ensenyà els viaranys de paraules tan seductores? Ai lassa! Qui et dugué a ma patria terra? Noresmenys, és endebades que hagis parlat : si ets un hoste errívol, que tot-d'una no se'l pot creure, com te lligaría amb mi una mateixa amor? No podem juntar-nos palesament, amb lleial conjugi, per ço que als meus pares no els ha de plaure; i si volguessis romandre a ma terra pairal com foraster transeunt, no assoliríes ocultar Afrodita en les tenebres, que la llengua dels homes és bescantaire i ço que d'amagat es fa, aprés se recompta a les cruïlles. Emperò, diga'm, no em celis ton nom ni la

Πύργος δ' ἀμφιβόητος ἐμὸς δόμος οὐρανομήκης,
ᾧ ἔνι ναιετάουσα σὺν ἀμφιπόλῳ τινὶ μούνῃ
Σηστιάδος πρὸ πόληος ὑπὲρ βαθυκύμονας ὄχθας
γείτονα πόντον ἔχω στυγεραῖς βουλῇσι τοκήων.
Οὐδέ μοι ἐγγὺς ἔασιν ὁμήλικες οὐδὲ χορεῖαι
ἠϊθέων παρέασιν· ἀεὶ δ' ἀνὰ νύκτα καὶ ἠῶ
ἐξ ἁλὸς ἠνεμόφωνος ἐπιβρέμει οὔασιν ἠχώ.
  Ὣς φαμένη ῥοδέην ὑπὸ φάρεϊ κρύπτε παρειήν,
ἔμπαλιν αἰδομένη, σφετέροις δ' ἐπεμέμφετο μύθοις.
  Λείανδρος δέ, πόθου βεβολημένος ὀξέϊ κέντρῳ,
φράζετο, πῶς κεν ἔρωτος ἀεθλεύσειεν ἀγῶνα.
Ἄνδρα γὰρ αἰολόμητις Ἔρως βελέεσσι δαμάσσας
καὶ πάλιν ἀνέρος ἕλκος ἀκέσσεται· οἷσι δ' ἀνάσσει,
αὐτὸς ὁ πανδαμάτωρ βουληφόρος ἐστὶ βροτοῖσιν.
Αὐτὸς καὶ ποθέοντι τότε χραίσμησε Λεάνδρῳ.
Ὀψὲ δ' ἀλαστήσας πολυμήχανον ἔννεπε μῦθον·

teva patria. Jo no t'encobriré pas el meu : mon ínclit nom és Hero. Per casa tinc una torre, voltada de remors, alta com el cel : romanent allí amb una serventa, aprop de la ciutat de Sestos i al damunt de la platja de grosses onades, és-me veïna la mar per la volença odiosa dels meus pares. No hi ha a l'entorn ni companyes meves ni danses de jovent; però sempre em retruny a les orelles, de nit i de día, l'estrèpit de la mar que els vents assoten.»

Així digué; i, novament avergonyida, cobrí amb el vel la galta rosada i es reptà per aquells mots que proferit havía.

En açò Leandre, agullonat per la punyent fiblada del desig, cogitava com empendría l'amorosa lluita. Però Eros astut, quan venç amb ses sagetes un home, li guareix també les nafres que li ha fetes, i per als mortals que li estàn sotmesos ell, qui tot ho venç, és alhora conseller; doncs, el mateix Eros portà adjutori al dalejant Leandre, qui, aprés de sospirar, féu principi a un enginyós parlament:

Παρθένε, σὸν δι’ ἔρωτα καὶ ἄγριον οἶδμα περήσω·
εἰ πυρὶ παφλάζοιτο, καὶ ἄπλοον ἔσσεται ὕδωρ.
Οὐ τρομέω βαρὺ χεῖμα, τεὴν μετανεύμενος εὐνήν,
οὐ βρόμον ἠχήεντα περιπτώσσοιμι θαλάσσης.
’Αλλ’ αἰεὶ κατὰ νύκτα φορεύμενος ὑγρὸς ἀκοίτης
νήξομαι ‘Ελλήσποντον ἀγάρροον· οὐχ ἕκαθεν γὰρ
ἀντία σεῖο πόληος ἔχω πτολίεθρον ’Αβύδου.
Μοῦνον ἐμοί τινα λύχνον ἀπ’ ἠλιβάτου σέο πύργου
ἐκ περάτης ἀνάφαινε κατὰ κνέφας, ὄφρα νοήσας
ἔσσομαι ὁλκὰς ῎Ερωτος, ἔχων σέθεν ἀστέρα λύχνον
καί μιν ὀπιπεύων, οὐκ ὀψὲ δύοντα Βοώτην,
οὐ θρασὺν ’Ωρίωνα καὶ ἄβροχον ὁλκὸν ‘Αμάξης,
πατρίδος ἀντιπόροιο ποτὶ γλυκὺν ὅρμον ἱκοίμην.
’Αλλά, φίλη, πεφύλαξο βαρυπνείοντας ἀήτας,
μή μιν ἀποσβέσσωσι καὶ αὐτίκα θυμὸν ὀλέσσω,
λύχνον, ἐμοῦ βιότοιο φαεσφόρον ἡγεμονῆα.
Εἰ ἐτεὸν δὲ θέλεις ἐμὸν οὔνομα καὶ σὺ δαῆναι,
οὔνομά μοι Λείανδρος, ἐϋστεφάνου πόσις ‘Ηροῦς.

— «Per la teva amor, o verge, travessaré les onades ferestes, anc que bullissin de foc o l’aigua tornés innavegable. Per atançar-me al teu llit, no em fa paor l’onatge greu, ni m’astora el brogit de la mar sorollosa. Com espòs que perve de l’aigua, cada nit passaré nedant l’avalotat Hel·lespont; ja que no massa lluny, enfront de ta ciutat, se troba Abidos. Sols mostra’m un brandó en les tenebres, al cim de l’alta torre, per tal que veient-lo sia jo nau d’Eros i el teu llum mon estel; i esguardant-lo no em calgui guaitar el ponentí Bover, ni el brau Orió ni el camí eixut del Carro per arribar al dolç port de la patria teva, a aquesta banda del freu. Però, aimía, ten compte que els vents qui bufen fort, no l’apaguin i alhora reti jo l’esperit; que no apaguin el llum, guia esplendorós del meu viure. Ara, si de veres vols saber el meu nom, soc Leandre, espòs d’Hero, la de formosa diadema.»

Ὣς οἱ μὲν κρυφίοισι γάμοις συνέθεντο μιγῆναι
καὶ νυχίην φιλότητα καὶ ἀγγελίην ὑμεναίων
λύχνου μαρτυρίῃσιν ἐπιστώσαντο φυλάσσειν.
[Ἡ μὲν φάος τανύειν, ὁ δὲ κύματα μακρὰ περῆσαι.
Παννυχίδας δ' ἀνύσαντες ἀκοιμήτων ὑμεναίων,
ἀλλήλων ἀέκοντες ἐνοσφίσθησαν ἀνάγκῃ,
ἡ μὲν ἑὸν ποτὶ πύργον, ὁ δ' ὀρφναίην ἀνὰ νύκτα
μή τι παραπλάζοιτο, λαβὼν σημήϊα πυρσοῦ,
πλῶε βαθυκρήπιδος ἐπ' εὐρέα πορθμὸν Ἀβύδου].
Παννυχίων δ' ὀάρων κρυφίους ποθέοντες ἀέθλους,
πολλάκις ἠρήσαντο μολεῖν θαλαμηπόλον ὄρφνην.
Ἤδη κυανόπεπλος ἀνέδραμε νυκτὸς ὀμίχλη,
ἀνδράσιν ὕπνον ἄγουσα καὶ οὐ ποθέοντι Λεάνδρῳ·
ἀλλὰ πολυφλοίσβοιο παρ' ἠϊόνεσσι θαλάσσης
ἀγγελίην ἀνέμιμνε φαεινομένων ὑμεναίων,
μαρτυρίην λύχνοιο πολυκλαύστοιο δοκεύων
εὐνῆς δὲ κρυφίης τηλεσκόπον ἀγγελιώτην.

Així estatuiren juntar-se amb secretes noces i, fent-ne testimoni el llum, prometeren servar l'amistat nocturna i la novella de l'himeneu. [Ella tindría arborat el brandó; ell travessaría les grosses onades. I fent acabament de la vetlla del despert himeneu, malgrat per força es departiren : dreçà Hero ses passes a la torre, i Leandre, prenent-ne els senyals per tal de no perdre's dins la nit tenebrosa, nedà envers l'ample població d'Abidos, assentada en pregons fonaments.] Ambdós, glatint per les lluites clandestines d'aquell consorci de tota la nit, pregaven i tornaven a pregar que vingués la fosca, llur cambrera nupcial.

Mes ja l'ombra de la nit tornava a estendre son mantell de negror i duia la sòn als homes, salvant el cobejós Leandre qui, a la platja de la mar sorollosa, atenía que es mostrés el nunci de l'himeneu : atalaiava el senyal d'aquell llum tant desitjat qui, en obirar-se lla de lla, fora el pregoner del tàlem furtívol. — En

Ὡς δ' ἴδε κυανέης λιποφεγγέα νυκτὸς ὁμίχλην
Ἡρώ, λύχνον ἔφαινεν· ἀναπτομένοιο δὲ λύχνου
θυμὸν Ἔρως ἔφλεξεν ἐπειγομένοιο Λεάνδρου·
λύχνῳ καιομένῳ συνεκαίετο· πὰρ δὲ θαλάσσῃ
μαινομένων ῥοθίων πολυηχέα βόμβον ἀκούων
ἔτρεμε μὲν τὸ πρῶτον, ἔπειτα δὲ θάρσος ἀείρας
τοίοισι προσέλεκτο παρηγορέων φρένα μύθοις·
  Δεινὸς Ἔρως καὶ πόντος ἀμείλιχος· ἀλλὰ θαλάσσης
ἐστὶν ὕδωρ, τὸ δ' Ἔρωτος ἐμὲ φλέγει ἐνδόμυχον πῦρ.
Λάζεο πῦρ, κραδίη, μὴ δείδιθι νήχυτον ὕδωρ.
Δεῦρό μοι εἰς φιλότητα· τί δὴ ῥοθίων ἀλεγίζεις;
Ἀγνώσσεις, ὅτι Κύπρις ἀπόσπορός ἐστι θαλάσσης
καὶ κρατέει πόντοιο καὶ ἡμετέρων ὀδυνάων;
  Ὣς εἰπὼν μελέων ἐρατῶν ἀπεδύσατο πέπλα
ἀμφοτέραις παλάμῃσιν ἑῷ δ' ἔσφιγξε καρήνῳ,
ἠϊόνος δ' ἐξῶρτο δέμας δ' ἔρριψε θαλάσσῃ.
Λαμπομένου δ' ἔσπευδεν ἀεὶ κατεναντία λύχνου,
αὐτὸς ἐὼν ἐρέτης αὐτόστολος αὐτόματος νηῦς.

veure arribada la foscor sense celistía de l'orba nit, Hero encengué el llum; i, un cop encès, Eros abrandà el cor del despacientat Leandre qui s'abrusava com el llum mateix. Aleshores, sentint d'aprop l'esbatec de les ones enfurismades, el jovincel començà d'espaordir-se; però aviat prengué vigoría, i per a encoratjar son ànim digué aitals paraules:

—«Eros és greu i l'Oceà implacable; emperò aigua hi ha a la mar, si el foc d'Eros part dedins m'arbora. Empara't del foc, cor meu, i no temis l'aigua abundosa. Vina, assisteix-me en la meva amor. Per què et cures del brogit de les onades? Ignores que Cipria ens és pervinguda de la mar i governa l'oceà i les nostres penes?»

Com açò ha dit, amb les dues mans despulla de la vestimenta els membres delitosos, se l'estreny al cap, i, saltant des de la riva, llença son cos a l'aigua; s'apressa de fer camí, sempre cap al llum qui esplendeix, i és alhora son remador, son passatger i son navili.

Ἡρὼ δ' ἠλιβάτοιο φαεσφόρος ὑψόθι πύργου,
λεπταλέαις αὔρῃσιν ὅθεν πνεύσειεν ἀήτης,
φάρεϊ πολλάκι λύχνον ἐπέσκεπεν, εἰσόκε Σηστοῦ
πολλὰ καμὼν Λείανδρος ἔβη ποτὶ ναύλοχον ἀκτήν.
Καί μιν ἑὸν ποτὶ πύργον ἀνήγαγεν· ἐκ δὲ θυράων
νυμφίον ἀσθμαίνοντα περιπτύξασα σιωπῇ,
ἀφροκόμους ῥαθάμιγγας ἔτι στάζοντα θαλάσσης,
ἤγαγε νυμφοκόμοιο μυχοὺς ἔπι παρθενεῶνος
καὶ χρόα πάντα κάθηρε δέμας δ' ἔχριεν ἐλαίῳ·
εὐόδμῳ ῥοδέῳ καὶ ἁλίπνοον ἔσβεσεν ὀδμήν.
Εἰσέτι δ' ἀσθμαίνοντα βαθυστρώτοις ἐνὶ λέκτροις
νυμφίον ἀμφιχυθεῖσα φιλήνορας ἴαχε μύθους·
Νυμφίε πολλὰ μόγησας, ἃ μὴ πάθε νυμφίος ἄλλος,
νυμφίε πολλὰ μόγησας, ἅλις νύ τοι ἁλμυρὸν ὕδωρ
ὀδμὴ δ' ἰχθυόεσσα βαρυγδούποιο θαλάσσης·
δεῦρο τεοὺς ἱδρῶτας ἐμοῖς ἐνικάτθεο κόλποις.
Ὣς ἡ μὲν τάδ' ἔειπεν· ὁ δ' αὐτίκα λύσατο μίτρην,
καὶ θεσμῶν ἐπέβησαν ἀριστονόου Κυθερείης.

Mentrestant, Hero lucífera, a dalt de la torre enlairada, tot sovint arracera amb son mantell el brandó per la part d'on bufa l'oreig malastruc; fins que Leandre, bregant moltíssim, aplega a la badía de Sestos, i ella l'acondueix a la torre. Ja a les portes, Hero abraça calladament son espòs sense alè, amb els cabells amarats que li regalimen gotes escumejantes; l'emmena dins sa cambra de verge, ara de nuvia; el renta tot; l'ungeix amb oli olorós, de roses; i li lleva el baf de la mar. Encontinent pren en sos braços, l'espòs, qui bleixa encara damunt el llit blaníssim, i li endreça semblants paraules, que tant plaents havíen de ser-li:

— «Espòs, molt has sufert, com no cap altre; espòs, molt has sufert : ja prou d'aigua salada i de flaire de la mar rublerta de peixos i de remors pregones. Vina, demet al meu sí les teves suors.»

Així digué. S'apressà Leandre a desnusar-li el cinyell, i els

Ἦν γάμος, ἀλλ' ἀχόρευτος· ἔην λέχος, ἀλλ' ἄτερ ὕμνων·
οὐ ζυγίην Ἥρην τις ἐπευφήμησεν ἀείδων,
οὐ δαΐδων ἤστραπτε σέλας θαλαμηπόλον εὐνήν,
οὐδὲ πολυσκάρθμῳ τις ἐπεσκίρτησε χορείῃ,
οὐχ ὑμέναιον ἄειδε πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ·
ἀλλὰ λέχος στορέσασα τελεσσιγάμοισιν ἐν ὥραις
σιγὴ παστὸν ἔπηξεν ἐνυμφοκόμησε δ' ὀμίχλη.
Νὺξ μὲν ἔην κείνοισι γαμοστόλος, οὐδέ ποτ' Ἠὼς
νυμφίον εἶδε Λέανδρον ἀριγνώτοις ἐνὶ λέκτροις·
νήχετο δ' ἀντιπόροιο πάλιν ποτὶ δῆμον Ἀβύδου,
ἠννυχίων ἀκόρητος ἔτι πνείων ὑμεναίων.
Ἡρὼ δ' ἑλκεσίπεπλος, ἑοὺς λήθουσα τοκῆας,
. . . .
παρθένος ἠματίη, νυχίη γυνή· ἀμφότεροι δὲ
πολλάκις ἠρήσαντο κατελθέμεν εἰς δύσιν Ἠῶ.
Ὣς οἱ μέν, φιλότητος ὑποκλέπτοντες ἀνάγκην,
κρυπταδίῃ τέρποντο μετ' ἀλλήλων κυθερείῃ.

ritus practicaren de Citerea benvolent. Foren nupcies, però sense danses; tàlem hi hagué, però sense himnes; ni l'aede lloà amb sos cants Hera, l'ennuviaire, ni a l'entorn del llit nupcial esplendiren les teies, ni cap dansaire brincà en les ballades, ni es cantà l'himeneu pel pare ni per la mare veneranda : ans, parat el tàlem a l'hora de complir-se les noces, el silenci hi posà el dosser i la fosca arreà la nuvia. De casamentera els en féu la nit : l'aurora jamai pogué veure Leandre en aquell tàlem tant conegut, car ja nedava de bell nou cap al poble fronter, cap a Abidos, no assaciat certament, espargint la flaire del nocturn encontre. Hero, coberta amb son peplon rocegant, sense que'ls seus pares n'haguessin esment... fou de dia donzella i de nit muller. I molt sovint un i altre pregaren al sol que es colgués depressa.

En aital guisa, amagant llur amor incontrastable, gaudíen escondidament els plaers de Citerea. Però ja no visqueren gaire,

'Αλλ' ὀλίγον ζώεσκον ἐπὶ χρόνον οὐδ' ἐπὶ δηρὸν
ἀγρύπνων ἀπόναντο πολυπλάγκτων ὑμεναίων.
'Αλλ' ὅτε παχνήεντος ἐπήλυθε χείματος ὥρη,
φρικαλέας δονέουσα πολυστροφάλιγγας ἀέλλας,
βένθεα δ' ἀστήρικτα καὶ ὑγρὰ θέμεθλα θαλάσσης
χειμέριοι πνείοντες ἀεὶ στυφέλιζον ἀῆται,
λαίλαπι μαστίζοντες ὅλην ἅλα· τυπτομένης δὲ
ἤδη νῆα μέλαιναν ἐφέλκυσε διχθάδι χέρσῳ
χειμερίην καὶ ἄπιστον ἀλυσκάζων ἅλα ναύτης.
'Αλλ' οὐ χειμερίης σε φόβος κατέρυκε θαλάσσης,
καρτερόθυμε Λέανδρε· διακτορίη δέ σε λύχνου,
ἠθάδα σημαίνουσα φαεσφορίην ὑμεναίων,
μαινομένης ὤτρυνεν ἀφειδήσαντα θαλάσσης,
νηλειὴς καὶ ἄπιστος. Ὄφελλε δὲ δύσμορος Ἡρὼ
χείματος ἱσταμένοιο μένειν ἀπάνευθε Λεάνδρου,
μηκέτ' ἀναπτομένη μινυώριον ἀστέρα λέκτρων.
'Αλλὰ πόθος καὶ μοῖρα βιήσατο· θελγομένη δὲ
Μοιράων ἀνέφαινε καὶ οὐκέτι δαλὸν 'Ερώτων.

no anà a molt de temps que s'aprofitessin d'aquell himeneu tant errabunde. Vingué l'hivern gebrat i aplegà tempestes espaordidores amb grans remolinades : els vents, bufant sens treva, assotaren les fondaries bellugadices i els humits fonaments de la mar, qui era tota fuetejada pels torbs de vent; i el mariner, com la veiés batuda, en fugía per malfiar-se'n en aquella estació, i a una i altra banda de l'estret llevava a terra les naus negrenques. A tu, coratjós Leandre, no et detingué la temença a la mar hivernal : l'impiadosa i pèrfida missatgera, l'acostumada llum de l'himeneu que esplendía a la torre t'esperonà a que no curessis de la mar en furia. Hero malventurosa hauría hagut de restar sense Leandre des que començà l'hivern, i no encendre l'estel de son tàlem, qui tant efímer havía d'ésser. Però el desig i la Mera la forçaren i, retent-se a l'encís, enlairà el brandó de les Meres, car ja no fou el dels Amors.

Νὺξ ἦν, εὖτε μάλιστα βαρυπνείοντες ἀῆται,
χειμερίῃς πνοιῇσιν ἀκοντίζοντες ἀέλλας,
ἀθρόον ἐμπίπτουσιν ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης.
Καὶ τότε δὴ Λείανδρος ἐθήμονος ἐλπίδι νύμφης
δυσκελάδων πεφόρητο θαλασσαίων ἐπὶ νώτων.
Ἤδη κύματι κῦμα κυλίνδετο σύγχυτο δ' ὕδωρ·
αἰθέρι μίσγετο πόντος· ἀνέγρετο πάντοθεν ἠχὴ
μαρναμένων ἀνέμων· Ζεφύρῳ δ' ἀντέπνεεν Εὖρος
καὶ Νότος ἐς Βορέην μεγάλας ἀφέηκεν ἀπειλάς,
καὶ κτύπος ἦν ἀλίαστος ἐρισμαράγοιο θαλάσσης.
Αἰνοπαθὴς δὲ Λέανδρος ἀκηλήτοις ἐνὶ δίναις
πολλάκι μὲν λιτάνευε θαλασσαίην Ἀφροδίτην,
πολλάκι δ' αὐτὸν ἄνακτα Ποσειδάωνα θαλάσσης,
Ἀτθίδος οὐ Βορέην ἀμνήμονα κάλλιπε νύμφης.
Ἀλλά οἱ οὔτις ἄρηγεν, Ἔρως δ' οὐκ ἤρκεσε Μοίρας.
Πάντοθι δ' ἀγρομένοιο δυσαντέϊ κύματος ὁρμῇ
τυπτόμενος πεφόρητο ποδῶν δέ οἱ ὤκλασεν ὁρμὴ
καὶ σθένος ἦν ἀνόνητον ἀκινήτων παλαμάων.

Era de nit; i quan els vents, qui alenen fort i amb llur alenada hivernenca ens giten l'huracà, queien junts i rabents com mai sobre la platja, Leandre, assolint juntar-se amb la que solía ésser sa muller, era dut per la mar en sa esquena ferestament sorollosa. Mes ja les ones s'encalcen les unes a les altres, l'aigua es regira i l'oceà es confón amb el cel; s'escampa arreu el brogit dels vents qui es barallen — el Zèfir bufa contra l'Euros, i el Notos fa grans amenaces al Bòreas — i un espetec continu s'aixeca a la mar tant ressonant. Leandre, greument apenat, prega, des dels remolins inamollables, no poques vegades a la marina Afrodita, no poques vegades a Posidó, sobirà de la mar, i no s'oblida de membrar al Bòreas sa nimfa àtica. Però ningú l'acorre : Eros no ahuxa les Meres. Malmès Leandre per l'impetuositat malastruga de les ones amuntegades, és portat d'ací d'allà, li minva la força als peus i esdevé nul·la

Πολλὴ δ' αὐτόματος χύσις ὕδατος ἔρρεε λαιμῷ
καὶ ποτὸν ἀχρήϊστον ἀμαιμακέτου πίεν ἅλμης·
καὶ δὴ λύχνον ἄπιστον ἀπέσβεσε πικρὸς ἀήτης
καὶ ψυχὴν καὶ ἔρωτα πολυτλήτοιο Λεάνδρου.
Ἡ δ', ἔτι δηθύνοντος, ἐπ' ἀγρύπνοισι δ' ὀπωπαῖς
ἵστατο κυμαίνουσα πολυκλαύστοισι μερίμναις.
Ἤλυθεν Ἠριγένεια καὶ οὐκ ἴδε νυμφίον Ἡρώ.
Πάντοθι δ' ὄμμα τίταινεν ἐπ' εὐρέα νῶτα θαλάσσης,
εἴ που ἐσαθρήσειεν ἀλωόμενον παρακοίτην
λύχνου σβεννυμένοιο. Παρὰ κρηπῖδα δὲ πύργου
δρυπτόμενον σπιλάδεσσιν ὅτ' ἔδρακε νεκρὸν ἀκοίτην,
δαιδαλέον ῥήξασα περὶ στήθεσσι χιτῶνα
ῥοιζηδὸν προκάρηνος ἀπ' ἠλιβάτου πέσε πύργου.
Κὰδδ' Ἡρὼ τέθνηκε σὺν ὀλλυμένῳ παρακοίτῃ,
ἀλλήλων δ'ἀπόναντο καὶ ἐν πυμάτῳ περ ὀλέθρῳ.

ΤΕΛΟΣ

la vigoría de les seves mans que ja no es mouen : li entra a la gola un devassall d'aigua i s'empassa el beuratge dolent, saliginós, de la mar irresistible; i en aquest endemig aspra ventada estingeix el llum pèrfid, i amb ell la vida i l'amor del sofertíssim Leandre.

Com ell trigava, Hero romanía en peu, amb ulls vetlladors, presa de llastimer desfici. Es fa l'alba i ni aleshores pot obirar son espòs. Afitora arreu l'ample esquena de la mar, si per ventura el veia errabunde, per ço que el llum s'era apagat; i quan a la fi el descobreix vora els fonaments de la torre, mort i trinxat de les roques, s'esqueixa al sí la brodada vesta i cau amb estrèpit, de cap, des de la torre alterosa.

Hero espirà sobre el difunt espòs, i així gaudiren l'un de l'altre fins en la dissort postrera.

FI

VERSIÓ EN HEXÀMETRES
D'AMBROSI CARRIÓN

Hero i Leandre

Parla, o dea, del llum, testimoni de l'amor furtiva;
i d'aquell nadador qui, essent nit, l'himeneu conduía
a través de la mar; de l'enllaç en la fosca, per l'Alba
immortal mai sorprès; i de Sestos i Abidos, on d'Hero
s'acompliren les noces nocturnes. Ensems sento Leandre,
nadador, i veig llum qui pregona el servei d'Afrodita,
padrí i nunci de les noces d'Hero, de nit acomplertes;
llum i símbol d'amor, que l'eteri Cronida — quan foren
terminades les lluites nocturnes — degué a l'aplec metre
dels estels, padrí estel de l'amor nuvial nomenant-lo,
puix de folla passió confident fou de les melangíes
i la nova servà del despert himeneu, fins que odiosa
la ventada alenà cruament. Eia, doncs, a la meva
ara acobla ta veu, i la fi cantarem que és sols una
de Leandre finat i del llum estingit per l'oratge.
Ací Sestos trobava's i Abidos enfront, urbs veïnes
a la vora del mar. Armà Eros son arc i a les dues
ciutats engegà una sageta, abrusant una verge
i un fadrí, qui havíen per nom ell Leandre, ella Hero.
Ella a Sestos tenía la llar, ell a Abidos la forta;
i era tal la semblança entre ambdós, que de llurs ciutats eren

formosíssims estels. Si jamai per allí passes, cerca'm
tu l'antiga Abidos, que el fat i l'amor de Leandre
plany encara. Mes, com devingué, si Leandre a Abidos
habitava, que enamorament ell sentís per la verge
Hero, ensems que de la seva amor la féu caure captiva?

Era ella graciosa, qui al néixer hagué sang divina,
anc que no conegués els misteris del tàlem, hieròdula
d'Afrodita i dins una torre prop la mar bastida
habitava, com un altra Cipria sobirana. Mai ella,
ruborosa i plena de seny barrejava's al rotlle
de les dònes, ni al chor graciós de les altres donzelles,
per lliurar-se d'aquells envejosos retrets de les fembres,
que bellesa envejoses les fa; mes curava que sempre
Afrodita propicia li fos, com son fill diví Eros
moltes voltes brindant-li l'ofrena a l'ensems que a sa mare
celestial; son buirac flamejant li donava paura.
Mes ni així va poder defugir les roentes sagetes.
Car de Cipria la popular festa, llavors vingué a escaure's
la que a Sestos celebren pels déus Citerea i Adonis;
i a la sacra diada pressosos hi varen acórrer
tots quants són en les illes d'aprop que les ones vogeixen;
i d'Hemonia arribaren els uns i de Xipre marina
tots els altres. No va restar dòna als poblats de Citera
ni dansaire tampoc en la cima olorosa del Liban.
Dels qui havíen la casa propera, ningú va mancar-hi;
ni els de Frigia, ni aquells que habitaven la pròxima Abidos;
ni un tan sols dels donzells, amadors de fadrines; puix eixos,
que es complauen trobant per arreu el brogit de la festa,

no aixís curen de menar a l'ara dels immortals víctimes,
com s'hi apleguen atrets per l'esquer de donzelles formoses.
Dins del temple de Cipria tot-d'una es mostrà la verge Hero
amb la faç esplendent que de gracia llençava guspires,
com s'aixeca la lluna de galtes blanquinoses. Nevades
les tenía la noia i vermelles al mig : semblant roses
d'una doble color. I hom diría que dels membres d'Hero
un roser fos eixit, tan rosada la llur color era.
Caminava la verge de túnica blanca, i dessota
els turmells li esplendíen les roses i munió de gracies
li brollaven del cos. Es fals, doncs, ço que els antics ens deien
que tres Gracies només sien nades; tan sols un ull d'Hero
quan somreia, desfeia a l'instant la ufanor de cent Gracies.
Havía Cipria trobat verament una digna serventa.
La serventa de Cipria, aixís, doncs, fortament senyalant-se
d'entre totes les fembres, mostrava's com una altra Cipria;
que mestressa a l'instant es va fer del coratge dels joves,
i hom no fou qui no la cobegés per companya de tàlem.
On anava arreu del gran temple de sòcols formosos
se'n enduia la pensa, els esguards i el coratge dels homens.
I al mirar-la, tot meravellat, va dî aixís un dels joves:
—«Fins a Esparta só anat, on hi ha concorrences i premis
com sabeu per les fembres formoses : però mai he vista
honorable i tendra donzella com eixa. Es que Cipria,
per servir-la, una de les Gracies més joves té ara?
Se'm fadiguen els ulls i jamai de mirar-la es sacíen.
Que ma vida s'acabi després que jo pugi al seu tàlem,
que ni déu de l'Olimp voldría ésser havent Hero a casa

per esposa. I si mai, Citerea, la sacerdotessa
teva, jo atenyeré afalagar, do'm muller jovenívola
que semblanta en tot ella li sia, a la verge sestiana.»
Tals paraules va dî un jovincel. Abscondíen els altres
les llurs nafres, car eren com folls per la bella fadrina.
Oh Leandre, greument afligit! Contemplant la donzella,
et negares que un fibló amagat guastés ton coratge;
al sentir-te vençut per ardentes sagetes, la vida
no volíes, a menys que fos teva la formosa Hero.
A Leandre, la flama amorosa, amb les llambregades
li anava creixent, i el seu cor li bullía a l'ardença
de foguera invencible, car molt més punyent és pels hòmens
la beutat coneguda que no cap alada sageta,
que la via l'ull és, i rellisca fins el cor dels hòmens
la bellesa, car són els esguards els qui la condueixen.
De Leandre, esbalaïment, tremolor, impudencia,
i vergonya se'n feren senyors; el seu cor bategava
i es sentía torbat d'ésser pres; admirant la bellesa
de la verge seguí, i amor fou qui vencé la vergonya.
Per amor va sentir-se gosat; i avençà amb ardidesa,
amb pas àgil, es va deturar al davant de la verge
i, mirant-la de tort, vibrejant les pupil·les traidores
amb callades senyals va deixar-la de torbació plena.
Ella, a l'heure esment dels desitjos dolosos del jove,
va extasiar-se en la seva bellesa; i com ell, en silenci
repetides vegades, el rostre delitós abscondía
responent-li amb ocultes senyals o bé al lloc on ell era
el girava. I Leandre dins seu confortat se sentía,

car la noia entenent son desig no semblava negar-s'hi.
Esperava el fadrí, mentrestant, que vingués l'hora baixa,
i la tarda anava caient, aplegant la dispersa
llum, i Vésper eixía, l'estel de les ombres feixugues.
Quan Leandre hagué esment que ja l'ombra arreu estenía
el seu peplon tot negre, a la verge ardit va atançar-se
i estrenyent-li els dits tan rosats, un sospir llarg llençava
i profunde. En silenci, talment com si fos d'enuig plena,
Hero la seva mà colorida va despendre, mes Leandre
es va creure que, sens dar-se'n compte, consentía la noia
cobejada, i amb gosada mà la prengué per la vesta
tan formosa, duent-la a la part més profunda del temple.
Amb recança, com sabent-li greu la verge, Hero el seguía,
i amb paraules fembrils menaçant-lo, aixís va parlar-li:
— «Hoste, a què follejar? A què amb força obligar-me a seguir-te,
si donzella jo soc? Altra via segueix i la meva
vesta deixa, i lliura't de l'ira dels meus poderosos
pares. Vés-te'n, que no pots tocar una sacerdotessa
d'Afrodita, ni aixís arribar fins el llit d'una verge.»
Amb paraules així el menaçava, escaients a donzella.
Mes Leandre, en el punxadiç menaçar de la fembra,
va compendre que a tot son desig la fadrina cedía;
car quan a un jovincel amenaça una dòna, sol sempre
el menyspreu i la ira essê heraut de mercès amoroses.
I besant-li el coll olorós i de color tan fina,
dels desitjos colpit de l'amor, li digué eixes paraules:
— «Nova Cipria estimada, aprés Cipria, oh nova Atenea;
nomenar-te no puc com a una de les mortals dònes,

car jo ara de Zeus el Cronida a les filles divines
t'aparello. Feliç aquell home que un jorn va engendrar-te
venturosa la mare també que a la llum va gitar-te,
i feliça la sina on fores concebuda. Mes ou-me
tu mes pregues i d'eix amor foll que em devora apiada't.
Consagrada a Afrodita tu deus practicâ el dolç ofici.
Vina, doncs, a iniciar-te en els ritus nuvials de la dea.
No li escau a una verge servir a la Cipria, ni Cipria
es complau en les verges. I si ara vols conèixê els dolcíssims
ritus i els venerables misteris, són noces i tàlem.
I si cara Afrodita és per tu, en el ritu complau-te
de l'amor falaguera, i ensems grat te sia ara rebre-m
per servent o espòs; car el fill de la Cipria atenyent-me
amb les seves sagetes, esclau teu m'ha fet, tal com Hermes
lleugeríssim, de la verga d'or, va junyî al brau Heracles
al servei de la nimfa jardania. A mi Cipria m'envía
i no pas l'astut Hermes. Recorda't d'Atalanta d'Arcadia,
la donzella que tota gelosa de la seva puresa
rebutjava el tàlem del seu estimat Milanió; i Afrodita,
airada, li va omplir el cor del qui abans defugía.
Obeiex, doncs, amada, i de Cipria les ires no encenguis.»

Tals paraules dient, conquerí el pensament de l'esquerpa
verge, i amb aitals mots falaguers, contorbà la seva ànima.
La donzella fixà els ulls en terra, restant en silenci
i les galtes roges de vergonya abscondía, i la terra
colpejava amb son peu, mentrestant que en els muscles la vesta
es cenyía. Senyals de restar convençuda són eixes,
que en silenci, consenten les verges a obrir el seu tàlem.

Per la dolça i amarga fiblada de l'amor, ja ferida
es sentía. Son cor en un foc suavíssim cremava
i restava mirant a Leandre tota embadalida.
Mentres Hero romanía quieta, amb els ulls fits en terra,
el donzell, qui semblava devindre foll d'amor, no es saciava
de mirar-li el coll suavíssim. Per últim, la verge
Hero va deixar oir la veu seva, tan dolça, per dir-li
a Leandre, amb el rostre humit i tot roig de vergonya:
—«Hoste, fins a les pedres mateixes tos mots commouríen!
Qui la via et mostrà, de paraules tan encisadores?
Qui va dur-te a ma terra nadiua? Ai lassa! Endebades,
tu, parlares : que si ets foraster vagabund, al qui creure'l
se li nega, com, ara, una amor a tots dos pot junyir-nos?
No pot ser l'acoblar-nos en noces lleials i paleses,
que els meus pares no han de consentir-hi; i si ara restessis
en ma terra com passavolant, abscondir no podríes
Afrodita dins de la tenebra, que els homs massa solta
solen tindre la llengua, i després fins se sab en les vies
tota cosa que es féu d'amagat. Emperò jo t'ho prego;
no abscondeixis el nom que tu duus, ni la patria on vas néixer,
que jo el meu no t'encobriré pas : mon nom ínclit, és Hero.
Tinc, per casa, una torre voltada de remors, i tan alta
com el cel; i allí visc, prop de Sestos, amb una serventa,
en la platja d'onades profundes : la mar m'és veïna
pel voler odiós dels meus pares. Al meu entorn manquen
les companyes i les gaies danses del jovent : sols de dia
i de nit, en les meves orelles, ressona l'estrèpit
de les ones revoltes, que els vents, sense treva, flagellen.»

Tal parlà, i la galta, rosada, amb el vel va cobrir-se,
vergonyosa de nou tot reptant-se pels mots dits suara.
I Leandre, ferit de l'Amor per l'aguda fiblada,
meditava com deuría empendre la lluita amorosa.
Mes, quan Eros fereix amb les seves sagetes un home,
sab guarir-li les nafres que ha fet, i alhora aconsella,
ell, qui dompta a tot-hom, als mortals que al seu jou són sotmesos.
Així, doncs, el mateix Eros va en socors de Leandre,
prest acórrer, qui aprés sospirar, ple d'enginy, digué a Hero:
—«Oh donzella, per la teva amor, passaré les ferestes
ones anc que bullissin de foc, anc que ja innavegables
devinguessin. Per heure el teu llit no em fa pô el greu oratge,
ni paúra m'inspira l'udol de la mar tan sonora.
Com de l'aigua espòs pervingut, cada nit les revoltes
ones de l'Hel·lespont passaré, que no massa llunyana
és Abidos enfront de la teva ciutat. Sols, tu, mostra'm
una torxa damunt l'alta torre, entremig les tenebres,
perquè així, vaixell d'Eros jo sia, i el teu llum l'estrella
meva; i a l'obirar-la no calgui que el Bover jo guaiti,
ni l'ardit Orió, ni el camí eixut del Carro, per prompte
a eixa banda del freu arribar, al dolç port de ta patria.
Mes pren cura, aimada, que els vents que esbufeguen amb força,
no l'apaguin, i el meu esperit per tal fet las devingui;
no l'apaguin, que és llum resplendenta que guia ma vida.
Ara, si tu fretures saber el meu nom, per Leandre
m'anomenen, espòs d'Hero, la de formosa diadema.»
Establiren, així, el juntar-se amb noces furtives,
i es donaren fermança, tot fent-ne al llum testimoni

de servar la nocturna amistat i la nova de noces.
Ella hauría la torxa abrandada, i ell travessaría
les feixugues onades; i fent, ambdós, fi de la vetlla
del despert himeneu, mal per força ells van separar-se.
Hero va dirigir-se a la torre; i Leandre, prenent-ne
les senyals per no perdre's, nedà, dins la nit tenebrosa,
vers Abidos, tan ample, en pregons fonaments submergida.
I glatint-se tots dos al plegat per les lluites furtives
del connubi, de tota la nit, feien precs i tornaven
a pregar, que la fosca arribés, llur serventa de noces.
Mes ja l'ombra nocturna tornava per arreu a estendre
el seu negre mantell, i portava als mortals la sòn dolça;
a Leandre, que tot es frisava, salvant, qui en la platja
de la mar sorollosa, atenía l'heraut de les noces.
Esperava el tan desitjat resplendir de la torxa
missatjera del tàlem furtiu, llà de llà a l'obirar-se.
Quan la fosca de la cega nit sens celistía, arribada
fou, la torxa va Hero abrandar, i una volta va ser-ho,
Eros va encendre el cor de Leandre, impacient, que es cremava
com el llum. Aleshores, sentint d'aprop batre les ones
furioses, es va començar el donzell a esverar-se;
mes, aviat va tornar el braó, i, per pendre coratge,
altra volta en son ànim ell va dir paraules com eixes:
— «Greu és Eros, l'Oceà implacable; mes hi ha a la mar aigua
si la flama amorosa em devora. Cor meu, reprèn força
dels flams d'Eros, i no tinguis por de les aigües profuses.
Vina, ajuda'm en la meva amor. Per què, ara, tu cures
del soroll de les ones? Ignores que Cipria es nescuda

de la mar i regeix l'Oceà i les nostres fadigues?»
Ço havent dit, amb les mans se despulla els membres amables
de la roba, al cap se la lliga, i, botant, a les ones
son cos llença, fent via, pressós, vers la llum resplendenta,
i alhora devé passatger, remitger i navili.
Hero, la qui duu el llum, mentrestant, en la torre tan alta,
arracera el brandó amb el mantell, per la banda d'on bufa
l'advers vent; fins que Leandre, nedant amb gran força, al fi abasta
la badía de Sestos, i Hero el duu fins la torre.
Ja a les portes, la verge, a l'espòs fadigat en silenci
amorosa s'abraça; els cabells li regalen de gotes
escumoses, i ella el duu a sa cambra de verge, que ara
s'és tornada de nuvia, i el renta; amb oli de roses,
ple de baume, l'ungeix i li lleva el baf de les ones.
En sos braços agafa l'espòs tot seguit, qui panteja
sobre el tàlem suavíssim encar, i li endreça paraules
com aquestes, que tan falagueres havíen de ser-li:
— «Molt patires, espòs, com nul altre potser patiría;
molt patires, espòs; ja n'hi ha prou, ara, d'aigua salada
i d'olor de la mar, tota plena de greus ressonances
i de peixos. Les teves suors en ma sina deposa.»
Tal va dir. I Leandre, pressós, el cinyell va desfer-li,
i els ritus, plegats practicaren, de l'amable Citera.
Foren noces, però sense danses; prou va haver-hi tàlem,
mes mancaren els himnes; ni Hera, la dea ennuviaire,
va l'aede lloar; ni lluiren les torxes enceses
a la vora del llit nuvial; ni saltà, en les ballades,
cap dansaire; ni va ser cantat l'Himeneu, per la mare

veneranda ni el pare; que ja el llit parat, quan fou l'hora,
la quietut va posar-hi el dosser i la fosca a la nuvia
va portar fins al tàlem. La nit fou qui va maridar-los.
L'Alba mai pogué veure Leandre en el conegut tàlem,
car, nedant altra volta, tornava al poble d'Abidos,
no saciat, certament, i flairant del connubi nocturne.
Hero, tot va abscondir-ho als seus pares, cobrint-se amb un peplon
rocegant... al jorn era fadrina i de nit dolça esposa.
I un i altre pregaven al sol que es pongués ben depressa.
I d'aquesta faiçó, abscondint llur amor, ells gaudíen
de Citera els plaers, d'amagat. Mes poc temps varen viure,
i poc varen pogué aprofitar l'himeneu errabunde.
Car el rúfol hivern arribà, congriant les tempestes
espantoses en grans remolins; els oratges, sens treva,
flagellaren, bufant, els humits fonaments de les ones,
i els abims tan inquiets de la mar que pel torb era tota
en revolta; i el nauxer fugía veient-la batuda,
sens fiar-se'n del temps de l'hivern, i llevava a la platja,
a una banda i a l'altre, del freu ressonant, les naus negres.
Mes a tu, ardit Leandre, no et va deturar la temença
de la mar a l'hivern : la crudel missatgera dolosa
que lluía, en la torre, la llum nuvial, féu que cura
no tinguessis de la revoltada, folla mar. Dissortada,
del començ de l'hivern, Hero hauría restat sens Leandre,
i l'estel del seu llit, que una vida tan curta tenía
d'abastar, no l'hauría abrandat. El desig i la Mera
la forçaren, però, i sotmesa al seu encant, ella
enlairà, per la torxa d'Amor, el brandó de les Meres.

Era nit; quan els vents, deslligats amb la llur hivernenca
alenada, giten l'huracà, i congriats al dessobre
de la platja s'abaten, rabents, com mai feren. Leandre
era dut en els dors ressonant de la mar. Mes les ones
s'agombolen les unes damunt de les altres, revolta's
tota l'aigua i l'oceà es confón amb el cel; i s'escampa
de la lluita dels vents el soroll — contra l'Euros el Zèfir,
mentre el Notos al Bòreas menaça — i estrèpit, horrible,
sense treva de la sorollosa mar s'enlaira. Leandre,
fondament afligit, entremig de les tan revoltades
corrents, prega sovint a Afrodita marina, i no poques
voltes a Posidó, rei del mar, i al Bòreas recorda
la seva àtica nimfa. Mes, cap en socors d'ell acorre.
No pot pas Eros vèncê a les Meres. Malmès per la furia
espantosa de l'aigua, Leandre d'una banda a l'altra
és llençat; els seus peus sense força devenen, retudes
ja no es mouen ses mans, i les aigües li omplenen la gola,
i per força es té d'empassar la beguda amarganta
i salada de la irresistible mar; en tant que terrible
alenada de vent la llum pèrfida apaga, i, amb ella,
tot l'amor i la vida de Leandre, sofert com cap altre.
Com que massa trigava, Hero en peu romanía, agitada
per terrible neguit, i amb els ulls vigilants. S'alça l'alba
i tampoc veu l'espòs. Afitora arreu l'ample esquena
de la mar, per si pot, errabunde, per sort obirar-lo,
ja que s'era apagada la torxa; i quan ja el veu per últim
sense vida, malmès per les roques, dels fonaments vora
de la torre, s'esquinça, damunt de la sina, la vesta,

i amb estrèpit se llença de cap des la torre alterosa.
Hero va dar la vida damunt l'espòs mort, i així gaudi
l'un de l'altre fins en la suprema dissort atenyeren.

FI

APÈNDIX

TRADUCCIONS EN VERS INÈDITES DE PAU BERTRÀN I BROS I JOSEP M.ª PELLICER I PAGÈS

L'Institut de la Llengua Catalana, en donar a l'estampa el poema d'*Hero i Leandre* traduit per Ll. Segalà i A. Carrión; ha volgut retre homenatge a la memoria dels dos humanistes Pau Bertràn i Bros i Josep M.ª Pellicer i Pagès publicant llurs traduccions inèdites, encare que no sien del tot acabades i a la del primer entengués el poeta que li mancava el treball de llima segons consta en una anotació del manuscrit.

Hero i Leandre

Canta, oh deessa, el llum presenciaire
d'amors secrets i el que de nit passava
la mar, nedant, per enllaçar-se en bodes
tant amagades, que la Aurora pura
no pogué veure mai, i Abido i Sesto
on Hero, en alta nit, s'emmaridava.
Ja amb Leandre nedaire junt s'esmenta
aquell llum nunci d'Afrodita, i patge
llest, enllaçaire d'Hero en fosques nupcies,
lo llum, símbol d'amor, que Zeu deuría
per son mèrit nocturn posar en l'aire
arràn estels, anomenant-lo estrella
patrona de l'amor, que, amic com era
d'ansies amorosetes, la noticia
foragità de les nupcials vetllades
mentre amb mal buf no l'apagà el vent fréstec.
Bé, doncs, canta amb mi alhora la complanta,
la del llum apagat i el mort Leandre.
Sesto ésací, davant mateix Abido,
pobles veïns del mar, banda per banda.
L'amor, estirant l'arc, a ambdúes viles

una fletxa enjegà, de cop a un jove
i a una noia abrusant : per nom Leandre
lo fadrí es deia i la donzella Hero,
ella de Sesto, ell ciutadà d'Abido,
ambdós de cada vila estels esplèndids
ben semblants : tu mateix, si mai hi passes,
contempla en Sesto els murs on llavors Hero
treia el llum fòra per guiâ a Leandre,
i l'estret ressonant d'Abido antiga,
que amor i mort plany de Leandre encara.
Mes ¿com vivint Leandre als murs d'Abido
queia d'Hero a l'amor i ella a amor queia?
Hero xamosa, que obtingué sang noble,
de Cipria era ministra, i innocenta
en un castell lluny de parents vivía
vora del mar; altra regina Cipria,
però entenimentada i pudorosa.
Jamai s'encabía ella a aplecs de dònes
ni a dances de jovent, gracioses, vives,
l'odi esquivant de la fembresca enveja,
que enveja fa a la dòna el sobremèrit.
Prou que a Afrodita festejava sempre
i amb libacions Amor força amoixava
tement la celest mare, i l'arc brunzívol;
mes ni així evita sa arborant sageta.
Ja en ve la festa popular de Cipria,
la que es fa a Sesto a Adonis i Citeres,
i a gom cuiden concorre al sagrat dia

quants viuen als terrenys que la mar besa,
los d'Hemonia i de Xipre la marina;
ni al Liban alterós voltejant danses
hi resta cap vivent al pic de festa,
ni a Frigia gent, ni a la veïna Abido
ni als palaus de Citeres resta fembra
ni vistaire de noies, que aquests sempre
s'apleguen prou on hi ha brugit de festa,
no tant cuitant a dur als déus ofrena
com pidolant a les belleses verges.
Doncs, isqué al diví temple la verge Hero,
l'aire xamós, brillosa, enlluernadora,
com lluna que al ple es mostra. Rogejaven
clapes rodones en ses blanques galtes,
paries al pom de roses de dos tintes.
Bé es pot dir que Hero un roserar tota era.
La tendror de sos membres rogejava,
i a cada pas les virginals roselles
sota el blanc vel, fins a taló, lluíen,
i a doll les gracies de son cos brollaven.
Prou mentíen los vells fingint tres Gracies:
cent ne poà cada xamós ull d'Hero.
Cipria en va heure pu bona ministra,
que en semblava talment la jovençana,
flor de donzelles, la mateixa Cipria,
i el tendre seny dels joves se n'enduia,
desitjant tots al cop per esposa Hero.
Ella, estant ça i enllà, pel temple anava

seguida d'ulls i seny i cor dels homes,
i alguns dels joves, admirant-la, deien:
— He estat a Esparta, la ciutat he vista
dels lacedemonians, on giny i força
les més belles proclamen; mes donzella
aital, no vegí pas tan tendra i digna.
— Potser de Cipria és la més jove Gracia.
— De mirâ em canso i mai la tinc per vista.
— Mori jo al punt que de son llit devalli.
— Jo ni déu a l'Olimp voldría ésser
si Hero tenía per muller a casa.
— Cipria, si no puc heure ta ministra
dona'm com ella una muller ben tendra. —
Així alguns joves parlen, quan un altre,
foll per l'hermosa noia, es pren la testa.
Pobre Leandre! Tu, veient l'hermosa
ja no et pots sofrî al cor la punxa oculta;
mes, copsobtat per una ardent sageta,
ja sens l'hermosa Hero no pots viure.
D'amor la flama el llambrec d'ulls atía,
i el cor, amb foc potent, li bull amb furia.
L'alta hermosor d'immaculada dòna
punxant a l'home és com brusent sageta.
Sa via es l'ull, que el raig de l'hermosura
llisca pels ulls i cau al cor dels homes.
Ell pu llavors se sentí amb por, frenètic,
trèmol i vergonyós : son cor glatía,
s'enrogí tot, amb la bellesa esplèndida

encantat, però amor vencé vergonya,
i, havent d'amor descarament i força,
pas a pas s'acostà vora la verge,
mirant-la amb ulls traidors que vibrejaven,
amb signes muts omplint de cap la noia.
Ella, al veure el desig ferm de Leandre,
gaudí's en sa bellesa, i d'esquitllentes
contemplà son gran rostre, i amb muts signes
correspongué, i es contenía encara.
Ell gaudí al fons del cor, perquè la noia
ha comprès son amor i no el rebutja.
Leandre, el que cercava, és l'hora baixa:
cau a la posta el sol i els raigs aplega,
i Hésper ix en el lluny, estel del vespre.
Quan el fosc hàbit veu que el vespre allarga,
ran la noia es plantà, i ardit va estrènyer,
callat, mes suspirant fortment i fondo,
sos dits rosats : ella en silenci, irada
gaire-bé, enretirà sa mà de rosa.
Mes ell, l'acció contrariosa al veure
de l'amada donzella, amb mà atrevida
l'agafà pel vestit d'art primorosa,
duent-la del sant temple al recó últim.
A xic pas, Hero casta, com per força
seguí, i, alçant la veu, així amenaça
amb fembresques paraules a Leandre:
— Hoste, ets foll? gosaríes a una verge?
Deix, mesquí, mon vestit, i fes ta via:

tem l'ira de mos pares poderosos.
No es toc de l'alta Cipria una ministra,
que aital verge al llit heure és impossible.
Oint Leandre els renys d'agrô fembresca,
hi viu senyals de virginal victoria,
que de Cipria amistosa els renys són nuncis;
i al coll flairós, rosat, besant la verge,
digué aitals mots amb amorós desvari:
— Cipria, altra Cipria aimada, altra Atenea.
No et dic semblant a les terrenes dònes,
que a filla del déu Cronos t'aparello.
Sortós qui t'engendrà, sortosa mare
la qui t'hagué, i el ventre que et paría!
Mes ou mos precs i de mon fat apiada't.
De Cipria, com ministra, emprèn ses obres.
Vina aquí a celebrar de la deessa
les lleis nupcials. Cipria no es plau de verges,
ni ministrar pot una verge a Cipria.
¿Vols saber de la deua els grats usatges
i lleis eternes? Doncs són llit i bodes.
Tu, doncs, si ames Cipria, ama la dolça
llei d'amor falaguer, d'esclau prenent-me
o espòs, si vols, que Eros, amb ses fletxes,
per tu, sobtat, m'hagué. Com lo volaire
Hermes, de crossa d'or, a servir duia
a Heracles brau, ran la jardania nimfa,
Cipria a tu em du, si ni ho fa Hermes savi.
No oblidis que Atalanta, verge arcàdica,

sa puresa vetllant, del llit fugía
de l'amant Milanión; mes Cipria, airada,
del qui ans no amava tot lo cor li omple.
Creu, doncs, amor : no encenguis l'ira a Cipria. —
Aixís parlà, movent a trasmudança
la pensa de la noia, que el cor vincla
als mots d'amor : callada ella, amb vergonya,
baixa ulls a terra, l'encès rostre amaga,
amb la punta del peu grata la terra,
i el vestit força es clou, modesta, als muscles,
d'entrega això tot nunci, com silenci
ja és promesa de verge a llit disposta,
puix agre-dolça ja l'amor la fibla
i d'Hero verge el cor un dolç foc crema
guaitant la suau bellesa de Leandre;
i, mentre els ulls a terra ella té baixos,
Leandre, foll d'amor, jamai se cansa
d'admirâ el tendre coll de la donzella,
que al fi a Leandre diu, brollant-li el rostre
roja, humida vergonya, eixos mots tendres:
— Hoste, amb ta parla un roc i tot mouríes.
¿Qui t'ensenyà el camí dels mots força-àvols?
Ai de mi! ¿Qui et dugué a ma patria terra?
Mes en va és tot lo dit : ¿com un vagaire
i estrany hoste en amor se'm juntaría?
No ens podríem unir amb justes noces,
que als meus pares no els plau; ni anc que en ma patria
com foraster passavolant t'aturis

podràs ocultâ el frau afrodisíac
que de la gent la bescantaire llengua
l'obra que algú fa en baix en plaça esbomba.
Mes, diga'm, no m'ocultis nom ni estatge,
que els meus no amagaré : mon nom és Hero,
mon estatge un castell famós, altívol,
on visc només amb ma sirventa sola,
prop vila Sesto, ran l'onaire riba
veí el mar tinc, pel mal voler dels pares,
sens companyes aprop, ni cori-dances
del jovent m'aiden, nit i dia sempre
ventejós bruit de mar ma orella eixorda. —
Tal dit, cobre amb lo vel ses roges galtes
fort vergonyosa; ses paraules repta's.
Leandre, del desig al fibló agre,
las, pensava com vèncê en lluita Eros;
que Eros savi a tot-hom doma amb ses fletxes
i al ferit cura de retop, i a l'home
que el mateix Doma-ho-tot doma, consella;
també ell mateix aida l'ansiós Leandre,
que al poc, trist, amatent, fa de resposta:
— Passaré, oh verge, per ta amor l'aspra ona,
bulli de foc, sia impassable l'ona. —
Atançant-me a ton llit, la corrent ferma
no tem, ni l'avalot del mar horrible,
on, com espòs marí, l'Hel·lespont ràpid
passaré cada nit; que aprop ta vila,
davant mateix, tinc mon castell d'Abidos.

Del cim de l'alta torre entre la fosca
un llum sols mostra'm perquè al veure'l sia
nau d'Eros jo, fent-me ton llum d'estrella,
mirant la qual, no guaiti al ponent Bootes,
brau Oriòn, ni carro eixut d'Amaxis.
De part d'allà iré al dolç port de patria;
mes, cuida, amor, que vents força bufaires
no l'apaguin : ensems perdría l'ànima,
que el llum brillant conduirà ma vida.
Ara, si vols saber-ho, em dic Leandre,
promès espòs de la gloriosa Hero. —
Així ells curen d'unir-se en fosques nupcies
pactant servar la llur amor oculta;
per testimoni el llum, de bodes nunci:
treure ella el llum i ell travessâ el mar ample.
D'himeneu desvetllat vigilia feta,
despartiren-se ambdós, malgrat per força,
ella a sa torre, i ell, de nit obscura
per no errâ, aplegant senyes de la torre,
navega a Abidos, vila gran i ferma.
Cobejosos ambdós de les furtives
lluites d'aquells que fa la nit esposos,
jurquen que ixi la nit patgi-bodaire.
Ja escampa son vel negre la nit fosca
duent sòn a tots, fòra a l'amant Leandre
que vora el mar roncós de boda espera
el nunci ardent, i el llòbreg signe espía
del llum, reclam llunyà del llit furtívol.

Veient, doncs, la nit fosca d'ombra negra,
Hero el llum mostra; del frisós Leandre
Eros el cor, com l'encès llum, inflama
i crema com el llum. Oint les ones
zumzaires, ressonants, esfereïdes,
tem primer; mes al punt, prenent coratge,
son cor refent, aqueixos mots s'endreça.
— Eros cruel, mar despiadat; mes d'aigua
és lo mar, i el foc d'Eros mon sí arbora.
Cor, serva el flam, l'aigua abundant no temis.
Ala, amb l'amor com de l'onam tu cures?
¿Ignores que del mar fou nada Cipria
i al mar governa i a les nostres penes? —
Això dient, son galant cos despulla,
a ambdós mans, del vestit que al cap enrotlla,
i de la riba salta i son cos tira
al mar, i enfila dret al llum brillaire,
sent-ne ell mateix remer, i nau, i carga.
Hero, dalt l'alta torra, llumenaire,
a cada raig de vent que d'arreu bufa
tapa amb sa roba el llum, fins que amb fadigues
de Sesto al cap portenc entra Leandre.
Llavors li obre sa torre; i a la porta,
al galant sense alè, callada, abraça,
rajant-li el moll cabell gotes marines,
i el du a sa cambra verge, ara de bodes.
Renta tota sa pell, li unta amb grat oli
de rosa, el cos, i el baf de mar n'ofega.

Llavors diu, abraçant ja en llit tovíssim
l'amant cansat, paraules falagueres:
— Espòs, força has patit : prou aigua amarga
i olor de mar forti-sonant, peixívol.
Vina ara i tes suors en mi reposa. —
Així parla : al punt ell desfà son cíngul
i entren a usatge de l'amable Cipria.
Foren bodes sens balls, fou llit sens himnes;
cap poeta aclamà Hera l'ennuviaire,
ni espurnà el llit nupcial la llum de teies,
ni brincà cap dançaire a les ballades,
ni a Himeneu cantà el pare o mare bona:
sols silenci el llit fent, a hora propicia
desplegà el tàlem i ennuvià la fosca:
foren bodes a part sens ressò d'himnes.
Casamentaire els fou la nit. Mai Eos
vegé a Leandre espòs al llit notívol,
que a part d'allà nedava a Abidos, sempre
insaciat, glatint encara el vespre.
Hero, enganyant amb llargs vestits sos pares,
verge de dia, a la nit dòna, i sempre
pregant ambdós que el jorn baixi a la posta.
Així amagant-se de l'amor per força,
entre ells gaudíen de la oculta Cipria.
Mes visqueren poc temps, poc temps gaudiren
ambdós d'himeneu vari. Aixís que l'època
vingué d'hivern, tot gebre, que rebota
d'horrendes tempestats remolinaires,

i els vents d'hivern, sempre bufant, escruixen
los xops pregons del mar i el sí movible
i a raig a raig les salabrors en fiblen,
i el nauxer, a tot port fermant la negra
batuda nau, fuig l'ona infel i forta;
per xo no et deté pas, oh gran Leandre,
la por d'hivernal mar, que, de la torre
la cruel senya pèrfida mostrant-te
l'avesat llum de bodes, sens temença
t'aboca al mar furient. La trista Hero
degué restâ en ple hivern sense Leandre,
la breu estrella no encenent del tàlem.
Mes fat i amor forçaven-la, i il·lusa
sols del fat, no d'amor, mostrà la flama.
Era una nit que els vents més fort-bufaires,
els vents d'hivern que fiblen, regolfosos,
queien en colla a la marina riba;
mentre a Leandre, ansiós d'usada esposa,
duia el mar ressonant sobre l'esquena.
Ja es topen ona amb ona i rebot l'aigua,
barreja's cel i mar, arreu bruit sona
dels vents lluitants, bufa Euro contra Zèfir
i amb greu urc se rebat Notos a Bòreas.
Bé era horrible el remor del mar feréstec!
Patint, Leandre, el remolí implacable,
prou s'encomana a la marina Cipria;
prou també al rei mateix del mar, Posidon,
l'àtica nimfa al Bòreas esmenta;

mes cap l'aida, i al fat no aguanta Eros.
Malmès a cops d'onades rebotantes,
ça i lla és endut : la força als peus li falla,
i quiet resta el braó de ses mans àgils.
Força aigua a doll obert li entra a la gola
i glops amargs de l'aigua-sal ja inútils,
que el vent feréstec ja apagà el llum pèrfid
i ensems vida i amor del trist Leandre.
Ella, aixís ell trigant, amb ulls vetllaires
brollant s'estava basquejoses llàgrimes;
i l'alba isqué, i el seu espòs no veia
i els ulls arreu calava a l'ampla espatlla
del mar, per si, apagat ja el llum, guaitava
l'espòs perdut. I quan davall sa torre
obirà el mort marit, trinxat de roques,
amatent, arràn pit trencant ses robes,
de cap se tirà a brunz de l'alta torre.
I sobre el mort espòs va morir Hero
i en sa perdua final ambdós gaudiren.

Trad. de PAU BERTRÀN I BROS

Octubre de 1888

Hero i Leandre

Lo llum d'íntims amors fel testimoni
conta'm, deessa, el missatger noctàmbul
de nupcies per les ones transportades,
i el secret himeneu que mai l'aurora
immortal sorprengué. Sestos i Abidos
celebra trista fama, aon fou d'Hero
lo desposori, el nadador Leandre,
i el far anunciador, de Venus nunci,
gala única nupcial en la nit fosca
en què l'Hero infeliç fou maridada.
O llum, delitós símbol! Zeus eteri
entre els astres del cel degué fixar-te
i dir-te *estel d'amor*, de les esposes
joiell lo més preciat, des que tu fores
de xardoroses ansies lo ministre
i nunci que excitares dolç insomni
en amants malaurats, fins que l'oratge
i l'huracà impetuosos t'extingiren...
Eia doncs, o deessa!, junts cantem-lo
lo finar d'aquell llum, fi de Leandre.
Ciutats veïnes són Sestos i Abidos,

davant l'una de l'altra, enmirallant-se
ambdoses en la líquida planuria.
Cupido allí son arc brincant, hi engega
inflamada sageta : amb ella abrusa
un jove i una verge. Noms suavíssims
los seus : ell és Leandre, Hero la verge.
Ella a Sestos morava, ell a Abidos:
claríssimes estrelles de la patria
i en tot, en tot semblants. Si acàs un dia
te mena allà la sort, cerca una torre
on Hero sestiana, en les tenebres,
tenint lo llum preat, guià Leandre,
i d'Abidos l'onada remorosa
escolta trist, que plora, plora sempre
la mort i el fiel amor de l'ardent jove.
Mes ¿d'on l'amor nasqué d'Hero i Leandre,
l'abidonès, i ell conseguía retre-la?
    Esvelta i rica fou, de sang il·lustre,
Hero sacerdotessa, a Citerea
consagrada, poncella ignara en nupcies.
En torre al mar veïna, lluny dels pares,
habitava a faisó de gran regina,
de castedat espill. Com mai sentía
lo fatiller donam, ni de gais joves
les gatzares festives enyorava,
l'enveja no excitava de les dònes
a qui bellesa d'altri fa envejoses.
Tot aplacant Venus, també Cupido

sovint amb libacions conciliava
amb sa mare divina, i molt temía
les flames del buirac de l'infant cego.
Ai! ni axís evità la cruel fletxada.

Lluí de Citerea l'anyal festa
on d'antic celebraven els de Sestos
de Venus i d'Adonis los misteris.
Mil pobles s'apressaven a acudir-hi
de les llunyanes illes que emparant-les
enclou lo sagrat Ponto en immens cercle.
Los uns ixen d'Hemonia, altres de Xipre;
cap dòna dels citeros resta a casa,
ni, dels que al cim del Liban aromàtic
s'enlairen, de l'aplec no cap s'oblida,
ni el morador de Frigia, ni el d'Abidos
ni tampoc, oi és cas, la jovenalla
que amb afany per les festes sempre roda,
no tant adalerada per los temples
com per reials pubilles que hi concorren.

Pel recinte sagrat va de la diva
espargint resplendors Hero la verge
com lluna en son llevant, de nivies galtes.
Dos cercles li ressalten vermellosos
damunt la blanca neu de sa faç tendra.
Tot ella un jardinet apar de roses
de carminat color; com roses brillen
los membres ressortint de blanca vesta
descenyida, escaienta, vaporosa...

Tot ella és bell conjunt de belles Gracies,
que, si tres los antics ésser fingiren,
tant sols aquell mirar d'Hero amorosa
a cent Gracies plegades les eclipsa.
Sacerdotessa ideal, digna de Venus,
tant sublim s'ostentava entre les dònes,
que altra viventa Venus ser diría's.
Los cors apassionats a ella s'envolen;
conversar-hi, elegir-la per esposa
tots voldríen : si en té d'homes ull-presos!
Segura prop les ares, per tot vaga
soleta, no veient que la seguíen
estols de fadrinets, la flor dels joves.
Un d'ells, embadalit, aixís comença:
— A Esparta bé hi he estat, en sos certamens
llorejades belleses bé s'hi obiren;
i jamai tant gentil casta puncella
son aroma hi badà. Tal volta Venus
per serva es tria de les Gracies una.
Deliquis d'amor sento contemplant-la.
Jo m'hi fonc... jo m'hi fonc. Plaenta em fóra
la mort després que espòs pogués ser d'Hero.
Ni ser un déu del cel preferiría,
si el ceptre ella tingués de mon reialme.
Mes lo desvari em porta a l'impossible:
feliç jo si ma nuvia un jorn s'hi sembla! —
    Tals flors li tira un jove, mentres altre
la coenta ferida callat serva,

per més que la donzella el té frenètic.
Infortunat Leandre! Tu aquell fores
que a tal vista et pasmares i sofrires
l'ardent foc que abrusava tes entranyes.
Retut i dominat d'ígnea sageta,
no lluny de ton amor viure podíes:
llampegava en tos ulls la gran foguera
que el cor te consumeix devoradora.
Com no? De casta dòna l'hermosura
més a l'home rendeix que aguda fletxa.
Los ulls ne son la via : d'ells devalla
del cor en lo bell mig letal ferida.

Coratge, por, encongiment, vergonya,
sentía ensems : coratge l'impulsava,
mes vergonya sos passos extravía,
que sens esma el deixà l'òptima verge.
Amor vencé per fi... ja no es detura.
Audaciós, impulsat del brau incendi,
de sobte l'escomet. Ja davant d'ella,
la mira de gairell, los ulls mig cluca,
fins que el llenguatge mut ella endevina.
L'endevina i, sentint l'amor de Leandre,
gaudeix en sê agraciada; i en silenci
inclina son bell front i l'alça alegre,
les fines amoretes aprovant-li.
Com ell se delectava, dins son ànima,
creient-se correspost!... Ja més no dubta:
ja combina, ja espera temps propici;

en tant que morent sol va trasmuntant-se
i el cel se va enfosquint i l'Hésper brilla.
Lo jove cautelós al costat d'Hero
se planta al bell instant que nit ombrívola
emprèn son tàcit curs, i, decidint-se,
sorprèn de la donzella els dits de rosa
i sospirs vehements son pit exhala.
Mes ella, com ofesa, el braç retira;
i, al notar ell l'antoix de la innocenta,
més atrevit, atrau-la per la túnica
d'esquisida labor i cap al pòrtic
se l'emmena. Segueix-lo ella astorada,
tot dubtant i greument, i al mig s'atura.
S'atura i amenaça a l'amant cego
amb tals veus, més que altives receloses:
— Estranger, tu bogeges : d'una verge,
infeliç, ¿què pretens? Fes doncs ta via
i deixa'm, per favor... Ai, si mos pares
te veuen! Poden molt! Oi, tu bogeges...
Seduir no t'escau la qui de Venus
sacerdotessa n'és : al desposori
reduir verge oblata és ben difícil. —
Tals paraules digué, d'ella ben propies.
Joiós ell al sentir-la enquimerada,
prou comprèn que a Cupido va retent-se:
contra el déu quan la dòna més forceja,
infal·lible senyal és de victoria.
Per ço dolç bes, ardit, al coll li estampa,

i suaus mots discurreix per ablanir-la,
seguint, son cor torbat, d'amor l'estímul:
— O Venus a qui adoro com a Venus,
Minerva per mi cara com Minerva,
(no igual te considero a mortals dònes
i a les filles de Zeus jo t'assimilo)!
Ditxós qui t'animà, ditxosa mare,
verger de ta hermosura, flor divina!
Mes ara ou-me propicia, compadeix-te
d'un cor greument ferit, i, com oblata
de Venus, exerceix ton sacerdoci.
Exerceix-lo : les lleis de la deessa
compleix-les, que ser verge no consona
i a Venus incensar. Sabs que no és gaire
de vestals Afrodita. ¿Prefereixes
guardar los instituts i cerimonies
de l'amable deessa? fe servar-li?
Jo seré ton marit : si amessis Venus,
dels amors falaguers lo grat jou ama,
i com sirvent o com espòs accepta'm.
Per tu Eros m'ha caçat amb ses sagetes,
com a Heracles el brau retía a Omfala
lo veloç Hermes, que d'or té lo ceptre.
Venus i Hermes a tu, ma Omfala, em porten.
No oblidis que l'Atlanta de l'Arcadia
volgué fugir l'amor de Milanione
i verge intacta ser. Airada Venus
li gravà al fons del cor lo nom que odiava.

Convence't també, doncs, gerda puncella,
ni intentis que la dea se'ns enugi. —
    Callà i vegé cedir l'abans adusta,
extraviant-li la pensa amb mots mel·liflus.
Muda ella, sa mirada fixa en terra;
vergonyosa, en la mà sa roja galta
apoia, tot ferint lo seu coturne
lleugerament lo sol, tot component-se
sovint lo seu mantell damunt los muscles.
D'anuencia aquests gestos són prenuncis,
i el silenci de verge persuadida
consentiment afirma per les nupcies:
d'amor lo dolç-amarg ja sent l'incauta,
ja li abrusa lo pit flama ans ignota,
l'encisa lo posat del fill d'Abidos,
i, mentres ella els ulls clavats té en terra,
ell, encesa sa cara, mut, immòbil,
guaitant-la fit a fit resposta prega.
    Hero, per fi, parlà mig convençuda
(lo rubor diu bé massa sa vergonya):
— Les penyes, estranger, moure sabríes.
¿Qui t'ha ensenyat, dolent, dits tant xamosos?
La desgracia et portà a ma noble patria,
i en va t'ets explicat. Sens domicili,
sens herencia, ¿al meu cor i béns aspires?
A més que no és possible en matrimoni
convenir : d'això, als pares, ni parlar-ne!
I si, com foraster, tractes d'incògnit

morar en estos llocs, és ben difícil
establir relacions inconegudes!
La llengua dels mortals no res detura
lo que en secret maquines, i en silenci
arreu tot se publica i se bescanta.
Amb tot, siem-nos francs : com t'anomenen?
I ta patria i familia? Jo soc Hero,
d'ínclit renom. Ma casa és torre altíssima.
En ella amb humil serva habito sola
al límit dels sestians, damunt les penyes,
per enemic consell de temuts pares...
Lo mar és lo veí que m'aconhorta:
en lloc de suaus amigues o gais joves,
sento tot l'any lo ronc brogit de l'ona
monòtona en la penya estabellant-se... —
Res més dir pot : sa faç tota enrogida
de nou al pit acala, l'imprudencia
de sos mots en silenci reprovant-se.

Leandre, en qui ardent fletxa tant s'endinsa,
remei a tal conflicte prou li cerca;
i amor, que fa impossibles i l'hom doma
amb son arc, i és ensems metge que cura,
oportú auxilià amb medi increible
que revela enginyós lo amant d'Abidos:
— Per tu, per tu, ma vida, l'ona ingrata
passaría bullent innavegable.
¿Què són perills i esculls, si no em desvíen
de la cambra nupcial? I ¿què és, si et trobo,

la ressonanta furia de les ones?
De nit sempre nedant, fort en la lluita,
l'Hel·lespont remorós creuaré destre:
no és lluny d'aquí l'abidonesa costa.
Tan sols en lo bell cim de ta miranda
brillar fes clara llum en les tenebres,
i nau d'amor immens ésser jo pugui
guiat pel resplendor de ton estrella.
Guaitant-la, i evitant lo fret Bootes
l'emboirat Orió i el curs de l'Ossa,
al port arribaré de ma ventura...
Mes, guarda, vida meva, per Zeus guarda
del vent impetuós lo far vivífic,
que sens ell lo pregón m'engolaría.
De vida sies llum, guia esplendenta.
I si ara lo meu nom te plau sentir-lo,
Leandre m'anomenen, espòs d'Hero. —

Així tots dos en clandestines nupcies
unir-se estatuïren, i pactaren
llur amistat nocturna, essent lo nunci,
lo llum, fel testimoni ensems del pacte.
Promet ella el senyal, ell creuar l'ona.
I ambdós, amb molt de greu, s'encaminaren
ella a la torre, i ell en nit obscura
(per no errar de la torre prenent senya)
consirós navegava al port d'Abidos.
Quin neguit en los cors les diurnes hores!
Què de voltes reveure's desitjaren!

Tornà el vespre. La fosca s'estenía
tot infundint la sòn, menys a Leandre
solitari en la platja : los ulls fixes
al mar tempestuós, amb febre espera
lo llum d'íntims amors fel testimoni,
lo llum avís de nupcies, ai!, ben tristes.
Havía ja enfosquit. Hero amatenta
lo far reverberà : los raigs s'escampen,
fereixen ja los ulls de l'ardit jove;
lo cremar d'aquell llum lo cor li crema.
De sobte de les ones ronc estrèpit
lo reté espaordit; mes, revifant-se,
amb aquestes paraules s'encoratja:
— Dû és l'amor, l'oceà com ell indòmit,
mes d'aigua no n'hi manca si m'abrusa
l'Amor, amb foc vivíssim, les entranyes.
Cor meu! que ets foc recorda! Llença't, llença't
a l'aigua confiat!... Per què vacil·les?
Del mar ignores que és nascuda Venus,
i els oceans domina i greus angoixes? —
Digué, i amb les dos mans llest se despulla,
se lliga fortament l'altiva testa,
ix corrent a la platja, i es capbuça
cuitant, sempre cuitant al far benèfic:
sol remer, sol pilot, i sol navili.

En tant, de l'alta torre Hero sotjava:
amb son mantell, al traidor vent atenta,
protegeix l'amat llum, afins que a Sestos,

retut per la maror, Leandre arriba,
i se l'emmena vers la sua torre.
Ja l'espòs, amarat, besa a la porta,
ella l'abraça i a son front li regalen
les gotes que del jove el front destil·la.
Sens trigar l'ascendeix a estancia pulcra;
l'eixuga, ungint-lo amb aromosa essencia
que allunya d'ell tota marina flaire.
Lo panteix va cessant. Ella reclina
son espòs, i, amb dolçura atemperant-lo,
tals mots li diu, que el cor de ditxa omplenen:
«Molt ets sofert, espòs, com no cap altre;
molt ets sofert! Prou ja d'aigua i fatiga
i prou d'ingrat farum de marins monstres. —
Tantost hagué parlat, somrient Venus
lo cast tàlem rubleix de murtra i roses.
Nupcies foren sens dances, llit sens himnes:
cap vate allí exalçà lo desposori,
ni agità lo jovent la teia ardenta,
ni famós dançarí pogué exhibir-s'hi,
ni cantà l'himeneu cap pare o mare.
Un silenci mortal, lo fret, la fosca,
són les joies i honors esponsalicis;
i, com si tràgic fat seguís els nuvis,
com si himnes i gatzara d'ells desdissin,
res mai regositjà les castes nupcies,
ni mai veié l'Aurora el pobre Leandre,
que el tàlem nupcial prou coneixía.

Al clarejar lo jorn, envers Abidos
tornava regalat per dolces aures,
al pas que Hero, vestint la nivia túnica,
sos pares complaent, verge de dia
i muller amorosa de nit era.
  Mil colps fou llur desig, al despedir-se,
que el sol se trasmuntés en lloc de néixer.
Abrusats los dos cors en flama immensa,
en secret sols de nit veure's podíen.
Dissort! Breu fou la vida, breus les nupcies,
les nupcies per les ones transportades.
L'hora, per fi, arribà de gels i boires:
los núvols congriant torbs i tempestes,
los humits elements i abims marítims
per los vents hivernals sorollats foren.
La tempesta vingué, rompent amb ímpetu
en mil i mil estelles per les roques
negre vaixell. Avís pel nauta intrèpid,
que de traidora mar discret se'n guardi.
Tu, jove coratjós, Leandre invicte,
no et detens pel furor de les onades;
tu veus del resplendor la guia certa
que llavors amb perfidia t'esperona
a confiar-te segur al Ponto en furia.
Bé devía, l'incauta infeliç Hero,
no encendre en aitals nits la clara estrella;
mes ai! se corsecava per Leandre!
Lo fat la cega i... dalt la torre mostra

de les Parques la fauç, per far de ditxes.
Era ja nit. Fort huracà es llençava
per les platges i mars, la Mort guiant-lo,
i naus amb naus arramba i les destroça.
L'esperançat Leandre, per reveure
son bé, es capbuça al caos, neda... neda...
i l'ona assalta l'ona, i s'acumula
en ingent munt lo líquid que al cel toca,
o, de l'abisme atret, irat s'hi enxomba.
Creix lo bramul dels vents : la tramontana
mistral, garbí i xaloc sens treva lluiten;
brogit estrepitós la mar atrona.
Quin martiri, Leandre, quin martiri!
Te prega tot sovint, marina Venus;
excels Neptú, l'auxili teu invoca;
o Atis boreal, tampoc t'oblida.
Ningú el lliurà. No Amor deté les Parques.
Les onades l'assoten impetuoses
i ençà i enllà el capgiren, capolant-lo;
força li manca als peus i l'abandona;
lo seu braç s'encarcara i paralitza;
a dolls l'aigua se n'entra per sa boca,
beu lo líquid amarg a grans glopades,
i, com si en va lluís l'infel estrella,
forta ventada al fi sos raigs eclipsa
amb la vida i l'amor del fel Leandre.

Hero vetlla i escolta : la cor-gela
fatal pressentiment, de mort auguri.

L'aurora despuntà. Cerca febrosa
llucant des l'alta torre en la planuria,
si en té com apareix un lleu indici
del marit extraviat per llum extinta.
De cop en lo rocam veí s'aboca;
i, al veure de Leandre lo cadavre
fluctuant entre esculls, ja no vacil·la:
sa túnica esquinçant, los ulls saltant-li,
a daltabaix resolta es precipita.
Tal fou d'Hero la fi : davallà a l'ombra
cridada pel marit; llur infortuni
de nou als dos juntà, l'un d'altre digne.

Trad. de JOSEP M.ª PELLICER I PAGÈS

Desembre de 1894

ÍNDEX

PUBLICACIONS

DEL

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS

SECCIÓ FILOLÒGICA

	Ptes.
Himnes Homèrics. Traducció en vers de JOAN MARAGALL i text grec amb la traducció literal de P. BOSCH GIMPERA.	
Un vol. de IV-262 pàgines	5
Edició en paper de fil de 50 exemplars	15
El Gènesi, versió de l'hebreu segons els textos originals, i amb anotació, de MN. FREDERIC CLASCAR.	
Un vol. de 476 pàgines.	5
Edició en paper de fil	20
Museu : Hero i Leandre. — Text grec amb la versió literal en prosa de LL. SEGALÀ i en hexàmetres d'AMBROSI CARRIÓN, duent en apèndix les traduccions inèdites, en vers, de P. BERTRÁN I BROS i J. M. PELLICER I PAGÈS.	
Un vol. de 80 pàgines	2
Edició en paper de fil	5
Normes ortogràfiques	0'10
Butlletí de Dialectología Catalana	
Vol. I (abril-desembre 1913)	3
» II (gener-juny 1914).	1'50
» II (juliol-desembre 1914)	2
» III (gener-juny 1915)	2'50

Ptes.

BIBLIOTECA FILOLÒGICA

I. — **Documents en vulgar per a l'estudi de la llengua** (segles XI, XII & XIII), per MN. PERE PUJOL . . . 2

II. — **Die Mundart von Alacant. — Beitrag zur Kenntnis des Valencianischen**, von DR. PERE BARNILS GIOL . 4

III. — **Diccionari Aguiló**

Fascicle I 4

» II 4

IV. — **La frontera catalano-aragonesa**, per ANTONI GRIERA.

Fascicle I. 5

V. — **Textes catalans avec leur transcription phonétique**, par J. ARTEAGA PEREIRA 4

EDICIONS PEDAGÒGIQUES

Bibliotheca Scriptorum Graecorum et Romanorum cum ibericis versionibus.

Vol. I. Cornelii Nepotis. Praefatio et Miltiadis Themistoclisque vitae (F. Crusat; A. M. Alves, S. J.; F. de Mello, S. J.; M. de Montoliu; C. Riba Bracons, interpretibus). . . . 1

En dipòsit:

Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana. Barcelona, 1908 5

En premsa:

Vocabulari català-alemany de l'any 1502, reimpressió acompanyada d'un pròleg i registres, per P. BARNILS.

Diccionari Aguiló. Fascicle III.

L'Inchiesta del San Graal, per V. CRESCINI i V. TODESCO.

Estudis Romànics (Llengua i Literatura) vol. I.

Butlletí de Dialectología Catalana (juliol-desembre de 1915).

En preparació:

Vocabulari Ortogràfic de la Llengua Catalana.

Sobre la musicalitat del català. Estudi psicològico-lingüístic de E. WAIBLINGER.

Revisió de Fonètica catalana, per P. BARNILS.

Problemes fonològics del Català, per P. BARNILS.

La Llengua en la Crònica del Rei En Jaume, estudis filològics de M. DE MONTOLIU.

La Frontera catalano-aragonesa, II, per ANTONI GRIERA.

Crestomatía catalana, per R. d'ALÒS.

Recull de Documents de l'època comtal, per F. MARTORELL.

Edició crítica de les obres de Bernat Metge, per LL. NICOLAU.

Homeri Iliadis A (A. SEGALÁ, interprete).

Diccionari hebreu-llatí-català, pel DR. FRANCESC BARJAU, professor a la Universitat de Barcelona.

Diccionari manual llatí-català.

SECCIÓ HISTÒRICO-ARQUEOLÒGICA

	Ptes.
Anuaris de l'Institut d'Estudis Catalans	
Anuari MCMVII	30
Anuari MCMVIII	30
Anuari MCMIX-X	30
Anuari MCMXI-XII	30
Les Pintures Murals Catalanes	
Fascicle I. — Pedret	10
» II. — Sant Martí de Fenollar i Sant Miquel de la Seu.	10
» III. — Tahull i Bohí, Santa María d'Aneu i Sant Pere del Burgal	10

	Ptes.
Les Monedes Catalanes, per JOAQUIM BOTET I SISÓ.	
Volum I.	10
» II.	12
» III i darrer	20
Documents per l'Historia de la Cultura Catalana Mig-eval, publicats per A. RUBIÓ I LLUCH.	
Volum I, contenint més de 500 documents	16
L'Arquitectura Romànica a Catalunya, per J. PUIG I CADAFALCH, A. DE FALGUERA i J. GODAY.	
Volum I. — Precedents : L'Arquitectura romana; l'Arquitectura cristiana prerromànica	20
Volum II. — Des del segle IX a les darreríes del segle XI. .	25
Les Obres d'Auzias March. Edició crítica en vista de tots els manuscrits i totes les edicions, per AMADEU PAGÈS.	
Volum I. — Introducció. Text de les poesíes I-LXXIV. .	12
» II i darrer. — Poesíes LXXV-CXXVIII	12

En dipòsit:

Catàleg de la Biblioteca Musical de la Diputació de Barcelona, per FELIP PEDRELL. (2 vols.)	65

En preparació:

La Biblia Catalana, treta de les antigues versions dels segles XIV[a] i XV[a], per RAMÓN D'ALÒS.

Volum I. — Gènesi, Exode, Levític, Nombres, Deuteronomi i Josuè. (Text de Londres.)

Itinerari del Rei En Jaume el Conqueridor, per J. MIRET I SANS.

Crònica dels Comtes de Barcelona i dels Reis d'Aragó, per L. BARRAU-DIHIGO i J. MASSÓ TORRENTS.

SECCIÓ DE CIENCIES

	Ptes.
Arxius	
Any I, fascicles I, II i III, cada un.	4
» II, fascicles I, II i III, cada un.	4
Flora de Catalunya, per J. CADEVALL i ANGEL SALLENT.	
Fascicle I	5
» II	5
Treballs de la Societat de Biología, publicats sota la direcció d'A. PI SUNYER.	
Volum I, 1913	10
» II, 1914	10

En preparació:

Malacología de Catalunya, per ARTUR BOFILL POCH i J. DE CHÍA.

BIBLIOTECA DE CATALUNYA

	Ptes.
Butlletí de la Biblioteca de Catalunya	
Any I, núm. 1 (gener-abril)	1'50
» núm. 2 (maig-agost)	3
» núm. 3 (setembre-desembre)	1'50